

MŰSZÓTÁR

Rövidítések

fn.	= főnév.
hsz.	= határozószó.
isz.	= indulatszó.
L.	= lásd.
mn.	= melléknév.
n.	= német.
r.	= rumén.
tn. i.	= tárgyatlan ige.
ts. i.	= tárgyas ige.
~	= a címszó után a köznyelvi és népnyelvi alak azonosságát jelzi; szövegközben a váltakozás jele.

A **D.** jel alatt közölt adatok SZABÓ T. ATTILA: A dési fazekasok mesterműszavai (MNy. XXXIV—1938, 117—22.), a **Z.** jel alattiak pedig MÁRTON GYULA: A zilahi fazekasmesterség műszavai (MNy. XXXVI—1940, 346—9.) című közleményéből valók.

agyag ~ (-ot) fn. ,az edény készítéséhez használt föld'. *Vagynak agyagok, mejeket nem lehet a napra kitenni, mér min hasad el, nem ája a hirtelen száradást a napon. A porondos agyak kirágja az ember kezit, fojik a vér. Jól mek kél dógozni az agyagot, mik korongójuk.* — **Z.:** agyag.

agyagkarika agyakkarika fn. ,malomkő alakú és nagyságú, megtaposott agyagtömb'.

agyagórló ~ fn. L. agyagórlógép.

agyagórlógép ~ fn. ,gép, mellyel az agyagot gyúrák' [1. kép], — **Z.:** agyaggyúró.

agyagszelés agyakszelés fn. ,az agyagnak vékony rétegekbe való felszeletelése'.

agyagszelő agyakszelő fn. ,félhold alakúra meggörbített, a két végén fogantyúval ellátott kés, mellyel az agyagot szelik' [60. kép].

ajak ~ (-at, -a) fn. ,az edény kissé kihajló, felső karimája'. *Eszť ity szépen kihajtyuk, az ajakat. Mindemféle edénynek más-más főrmájú az ajaka, vagyis a szája* L. a 30., 31., 39., 40., 43., 56., 61., 62., 68. képet. — **D.:** ajak.

akad ~ tn. i. ,akaszodik' *Ha nincs meggyúrva, akad a kézsbe.*

alap ~ (~ot, -ja) fn. ,fehéragyagból készült festék, mellyel először vonják be az edényt'. *Ha magára, önytyük a színeket, nem aggya ki a színeket, azért kell az alapja fehér legyen, azon lehet mindemféle színt kihozni.*

alapszín ~ fn. ,szürkés-fehér szín, melyre először festik az edényt'. *Esz csak éggy alapszín, ěre ráöntődik valami zománc, és a színeket kiaggya.*

alja āja (-át) fn. 1. ,a fazekaskorong alján levő lendítőkerék' [3.

kép]. *Az āja hājcsa, azért kél az āja nagyob legyem, mint a teteje.* 2. ,mínek az alsó része'. *Egészen leszelődött az ājaig.*

áll ~ 1. ts. i. ,túr, kibír'. *Az edént mék szárazon kél fülezeni, mér nem ája. Vagynak agyagok, mejeket nem lehet a napra kitenni, mér min hasad el, nem ája, a száradást a napon.* 2. tn. i. ,hosszabb ideig ugyanabban az állapotban van'. *Esz, ha sokat ál, kisoványodik, a színt veszti. Ha szárazom vam megőrlve, álhat évekig, nem soványodik ki.*

állvány állvány fn. ,a műhelyben az edényszárítópólcok számára felállított, lécekkal összekötött négy farrúd'. *Az ősmagyar neve szárítóhøj vagy állvány.*

alul alul, alól hsz. ,unten'. *Ami most vót fejűl, az menyen alól, hogy vegyűljön össze. A nyak vastag, alul meg vékony, menyen lefele.*

apró ~ (-t, -ja) mn. ,kicsi' (rendesen olyanról, amiből sok van). *Legapróját azoknak a fazakaknak. Ezek őjan apró, kicsi főzőfazakak lesznek.*

ár ~ (~q) ,preis' fn. *Átég ěccerre is, és őrijási drága a fa, és kéccerezs dolog vóna vele, és kécceres ára a fávál.*

áru ~ (-t) fn. ,ware' *Ělsőbe zsengeľik, másoccòr mázasan égetik, annál szebb az áru. Ha pijaci árut csináltak, fělvérték, leszělték, mektapatták, úgy, mim most.*

áruľ árul ts. i. ,áruba bocsát, megvételre kínál'. *Most a pijacon hétfőn, szěrdám mek csűtőrtőkőn árulunk. Déľlig árultak, délbe elat-ták a kereskedőknek.*

ásó ~ fn. ,spaten'.

átég ~ tn. i. ,áttűzesedve megszárad' (agyagedény). *Átég ěccerre is, és őrijási drága, a fa, és kéccerezs dolog vóna vele, és kécceres ára a fávál.*

átlátszó *átláccó* mn. 1. ‚durchsichtig‘. 2. ‚színtelen‘ (máz). *Belül is csak átláccó mázzal lez bevomva, kívül ëty kizs bàrna mázzal.*

baj *bàj* fn. ‚munka, fáradság‘. *Fehériteni, szàritani, mázòlni, megin szàritani, rakni, hogy ne tőrjöm, mennyi bàj vam velle! Ez ëgy darap sár, de mennyi bàj vam velle!*

bak ~ fn. ‚egyszerű, házilag összetákolt szék, melyen a fazekas ül munka közben‘.

barna *bàrna* mn. ‚braun‘. *Inkáp csak ëre festünk, meg bàrnára, más nem igën. Belül is csak átláccó mázzal lez bevomva, kívül ëty kizs bàrna mázzal.*

barnakő *bàrnakő* fn. ‚pyrolusit‘ (a barna és fekete zománc festéke készül belőle).

barnakőpor *bàrnakőpør* fn. ‚örölt barnakő‘.

barnamáz *bàrnamáz* fn. barnakőporral megfestett máz‘.

barnazománc *bàrnazománc* fn. ‚barnakőporral megfestett máz‘.

befocsol *befocsòl* ts. i. ‚foccsal beken‘. *Ha az embër nem fòcsója be, mind ragad a készhez.*

begyegel *begyegël* tn. i. ‚a balkéz ujjjaival belülről domboritja az edény falát‘. *Mikør begyegël, lác-cik az ujjabegye heje.*

begyegelés ~ fn. ‚az edény falának a balkéz ujjjaival belülről való domboritása‘. *Újbegyèl húzza fel, az a begyegelés.* [7. kép]. — **Z.:** *begyegelés.*

békasó ~ fn. ‚kvarckavics‘. *Ré-gente békasónak monták, ma mek kvàrc vaty kova.*

beken ~ ts. i. ‚festékkal bemázol‘. *Ha nem kennyüg be, aszonygyák hibás.*

beleégődik ~ tn. i. ‚beleég, az égéssel beleolvad‘. *Beleégődik a por is, és ëveszti a fënyvit.*

átszítalódik ~ tn. i. ‚durchgesiebt werden‘. *Vam mozsár, aszt (t. i. a festéket) mektörök, s a kicsi szítánn átszítalódik.*

B.

beleesik ~ tn. i. ‚hineinfallen‘. *Az embèrnek kicsuszik a kezéből, esig bele és török.*

beleevődik ~ tn. i. ‚beleveszi magát‘. *Ha ëty kis üszök marad benn, a füst mim beleevődik a mázba.*

belefolyik *belefojik* tn. i. ‚einfließen‘. *Csinálnak ëgy gödröt, az agyagot megásztatják, és abba fojig bele.*

belekavar *belekavàr* ts. i. ‚kavarrással belevegyit‘. *Belekerült ëgy nabba, míg megöröltek tisz kilót.*

belemártódik ~ tn. i. ‚eingetaucht werden‘. *Amikor ëty kicsit meg van szikkadva, öntődik, a kicsi belemártódik.*

belenyúl ~ tn. i. ‚eingreifen‘. *Nem lehet kézzel belenyúlni, mër rájta van a száj, nyak, minden!*

beleragad ~ tn. i. ‚beletapad‘. *Úgy ragad belé az embër, mint kicsiny ruca a pocsojába.*

beleráz ~ ts. i. ‚rázással beleszór‘. *Úgy marad, ahogy belerázzuk a zománcot.*

belerázódik ~ tn. i. ‚rázással beleszóródik‘. *Megöntyük fejrrel és csag belerázódik a zód.*

beletér ~ tn. i. ‚belefér‘. *A nyak ojan szük, hogy az új nem tér bele, sem a kéz.*

belül *belül, bejül* hsz. ‚a belső részén‘. *Ha ëccerre önytyük bejül is, kívül is, min levágja. Avval öntöm bejül, evvel kívül, mer ez zód lessz, a pejiglem fehér.*

bemázol *bemázòl* ts. i. ‚mázzal befest‘. *A füle meg a csicse lez bemázòlva, ennyi az egész.*

bemegy ~ tn. i. ‚befér‘. *Itten három sör bemenyen, itten hátul az megég.*

benn ~ hsz. ,belül, vminek a belsejében'. *Vótak hējek, ahòl bem vót a konyhába, régebbem szimbe vót, régebben a fedelit kinyitották, fèlment a lang a cserepek között.*

bennmarad bemmarad tn. i. ,darinbleiben'. *Ha ëty kis üszök marad benn, a füst mim beleevődik a mázba.*

berak ~ ts. i. ,egyenként betesz' (edényt a katlanba). *Mikòr kiszettem vót az edénd, beraktam, hoty szárággyon. Ebbe a naty katlamba berakjuk. és ki lehet égetni.*

berakás ~ fn. ,az edénynek a katlanba való egyenkénti betevése'.

beszikkad ~ tn. i. ,megszárad'. *Tennap kellet vóna festeni, de nem vöd beszikkadva.*

betapasztódik ~ tn. i. ,betömetik' (hamuval kevert agyaggal a katlan szája). *Ha beraktuk, a szája betapasztódik agyaggal.*

betér ~ tn. i. ,befér'. *Nem tér be mind, igen sok van.*

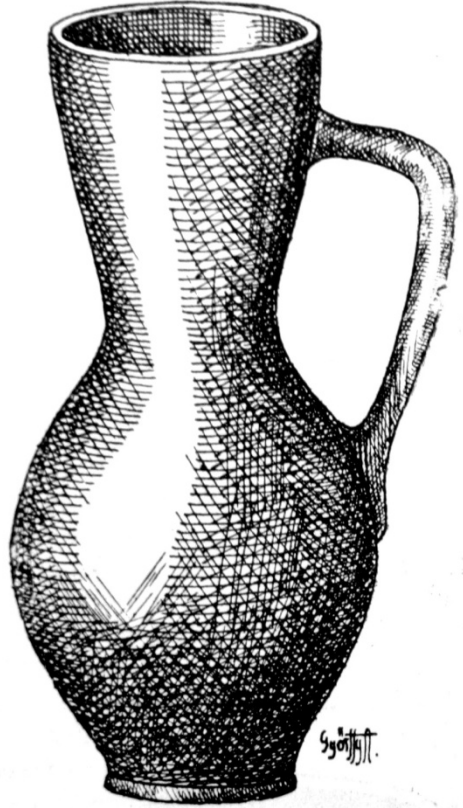
betesz ~ ts. i. ,behelyez'. *Van ami mázás és nem ered megf akkòr még ëccèr betesszük, és annál szebb.*

bevon ~ ts. i. ,vékonyan befest'. *Belül is csak átláccó mázzal lez bevomva, kívül ëty kizs bàrna mázzal.*

bezománcozódik ~ tn. i. ,email-

liert werden'. *Mos készittyük előre, mozs zománcozódig be.*

bír ~ ts. i. ,áll, tőr'. *A kajántóji agyag nem bírta a vizet, em meg bírja.*

23. kép. Bokálykancsó.

bokálykancsó bokájkancsó fn. ,hosszúnyakú cserépkorsó'. *Vagynak ittem bokájkancsók, azokat is nehéz csinálni [23. kép].*

C.

cifra ~ (-ább) mn. ,túlságosan díszes, tarka'. *Vizeskørsó, az mázolatlan jó, csak felül rá lesz csepegtetve, hoty cifráb legyen.*

ciklin ~ fn. ,vékony acéllemez' (mellyel az égetés közben össze- ragadt edényeket szétválasztják). [24—25. kép].

24. kép. Ciklin.

25. kép. Ciklin.

csákány ~ fn. ,reute‘.

csattog ~ tn. i. ,többször csattan‘. *Addik tapatódik, míg ojam puha lesz, mind a tézta, hocs csattog az embèr sàrka.*

csecs *cšecs*, **csics** fn. ,a kanta vagy korsó fülén levő kis szopóka, melyen keresztül a vizet kiszívják a kantából‘. *A füle meg a csicse lez bemázólva, ennyi az egész.* L. a 43. és 68. képet. — **D.:** *csics*

csempés ~ mn. ,mázás‘. *Mászfestékkel csak csempés árura festenek, mikòr már ki van égve.*

csepegtet *csepektet* ts. i. ,cseppekkel behint‘. *Vizeskorsó, az mázolatlan jó, csak felül rá lesz csepegtetve, hoty cifráb legyen.*

cserép ~ (*cserepet*, *cserepek*) fn. 1. virágcserep‘ [66—67. kép]. 2. ,scherbe‘. *Vótak hëjek, ahol bem vót a konyhába, régebben szimbe vót, régebben a fedelét kinyitották, fëlment a lang a cserepek között.*

26. kép. Cserépalj.

cserépalj *cserépāj* fn. ,a virágcserepek alatt használt kis tányér‘. *Evvel a lapickával vevődik le a lábq, meg a cserépāj* [26. kép].

csinál ~, *csinyál* ts. i. ,készít‘. *Vót ëty fazakam, amit a mütòr törték össze, asz még apám csinátq, legén korába. A vörösagyagból nem lehetet semit sem csinálni, asz szétment, az ërdéji agyag meg mind*

ëlhasatt. Abból csinyát ëty fòrmát, akkor osztám menyen.

csinálódik ~ tn. i. ,készül‘. *A csipőbőrrel csinálódik, meg a körmömmèl.*

27. kép. Csipőbőr.

csipőbőr *csipőbőr* fn. ,kis bőr-darab, mellyel a fazekas lesimitja az edény ajakát‘. [27. kép]. *A csipőbőrrel csinálódik, meg a körmömmèl. Az ajakat a csipőbőrrel mekcsipjük és kihajtyuk.* — **D.:** *csipőbőr.* **Z.:** *csipőbőr.*

csomóagyag ~ fn. ,15—20 kilós, megőrölt agyagdarab‘.

csomózás ~ fn. ,a megőrölt, agyagnak 15—20 kilós darabokra való felaprózása‘.

cső ~ fn. ,az edény függőlegesen felhúzott fala‘. L. a 6. képet. *Csőbe húzzuk, szoritódik ki a levegő belölle.* — **D.:** *csőbe húzni.* **Z.:** *csőbe állítás.*

csúnya ~ mn. ,csúf, rút‘. *Hogy ne legyen az a parasz szine, mer asz csúnya.*

csupa ~ mn. ,ganz, lauter‘. *Kitakarodik a füsttől, lekhamarabb a füst fogja mek, csupa korom.*

csupor *csupòr* (*csuprot*, *csuprok*) fn. , $\frac{1}{2}$ —3 literes, hosszukás alakú cserépbögre‘. *Kicsi csupòr, nagy a füle, énekelték. Ezek is csuprok, főzőcsuprok, it más a minta.*

D.

darab ~ fn. 1. ‚stück‘. *Vót eset, amikor éged benne ezèr darab, dehát az ritka esetegbem vót.* 2. ‚darabnyi‘. *Ez ègy darap sár, de mennyi báj vam velle.* — **D.:** darab.

deszka dëcka fn. ‚brett‘. *Ropog a dëcka.*

dolgozik dölgozik, dógózik ts. i. ‚munkálkodik, munkát végez‘. *Reszelövèl lesúrójuk, ha mekfogja a vevő, èlvágja a kezét, és mi sem tudung dölgozni velle. Én azon nem tudog dógózni, mer ojan nehéz rugni.*

dolog ~ (dógot, dógok) fn. ‚munka, fáradság‘. *Atég èccerre is,*

és órijási drága a fa, és kéccerezs dolog vóna vele, és kécceres ára a fávál. 2. ‚tárgy‘. *Akkor ami kényezs dógok vagynak, vaty túl nagyok, min kéccer égettyük.*

drága drága (drágább) mn. ‚teuer, kostbar‘. *Ha ócsób vóna a fa, az ember égetné mint régen, de drága. Ha zománcozva van, drágább.* — **D.:** drágá.

drót ~ fn. ‚draht‘. *A meccő drót, amivèl levágódik.*

durva dūrva mn. ‚éres‘. *A homokos agyak kidőrzsöli, mēr dūrva. Ha nincs megeredve, recés lez, dūrva és nem fényes.*

E—É.

ecset ~ fn. ‚pinzel‘ [28. kép].

28. kép. Ecset.

edény (edént, -ek) fn. ‚töpferware‘ *A' edént mék szárázon kël füleznì, mēr nem ája. A nagyobb edényeket először kizsengéjyük, azután jön a mázolás. Mindemféle edénynek más-más formájú az ajaka, vagyis a szája.*

ég ~ tn. i. ‚áttüzesedéssel szárad‘ (agyagedény). *Vót eset, amikor éged benne ezèr darab is, dehát az ritka esetegbem vót. Hogy ne égjen a nagy üressen, hogy mentül töb mehessen.*

éget ~ ts. i. ‚áttüzesedéssel szárít‘. *Ha nem égnék mek hãrmaccòr, addig égettyük, ameddig megég. Akkor ami kényezs dógok vagynak, vaty túl nagyok, min kéccer égettyük.*

égetés ~ (-t) fn. ‚agyagedénynek áttüzesítéssel való kiszárítása‘. *A másik égetézsbe megim betesszük.*

Èlső égetést úty hijjug zsenfélés, a másodiknál mázójjuk. — **Z.:** ígetis ~ égetés.

égetődik ~ tn. i. ‚ég‘. *Akkor kéccer égetődik.*

égetőkatlan ~ fn. ‚az edény kiégetésére szolgáló kemence‘.

égetőkemence ~ fn. ‚az edény kiégetésére szolgáló kemence‘.

29. kép.

Egyenesoldalú vagy vasállású fazék.

egyenesoldalú fazék egyenes-
oldalú fazék fn. ‚agyagfazék, melynek oldalfala nem öblösödik ki‘ [29. kép]

éjjeli ~ fn. ‚nachtgeschirr‘.

elad ~ ts. i. ‚verkaufen‘. Déllig árultak, délbe elatták a kereskedőknek.

eláll ~ tn. i. 1. ‚kifárad‘. A tapasztásba gyorsan eláll az ember. 2. ‚romlatlanul megmarad‘. Ha nincs megőrölve, sokáig eláll.

elcsattan elcsattan tn. i. ‚szét-hasad‘. Ha túl főrón szedődik ki, elcsattan.

éles mn. 1. ‚scharf‘. Ojan éles, hogy vágja el az ember úját. 2. ‚magas, csengő, tiszta‘ (hang). Amejigben nincsem porond, az élesebben szól.

elhány elhány ts. i. ‚elvet‘ (nem tapad). Elhánnya a fülét, ha meg van szikkadva.

elhasad elhasad tn. i. ‚sich spalten‘. Vagynak agyagok, mejeket nem lehet a napra kitenni, mēr min hasad el, nem ája a száradást a napon. A vörösgyagból nem lehet semit sem csinálni, asz szétment, az érdéji agyag meg mind elhasatt.

elkel ekél tn. i. ‚verkauft werden‘. Nem festünk, ekél az így is, még a val is tőccsük az időt.

elmegy elmegy, emegyen, emenyen tn. i. 1. ‚eltörik‘. Kicsit jobbam mekfogódik, menyen ē. 2. ‚elferdül‘. A nap észija magához, elmegy a nap után, mekkájszül.

elpállik elpállik tn. i. ‚a gőz miatt meghasad, eltörik‘. Ha hirtelen tüzelődik, elpállik. — **Z.:** elpárlík

elpattan elpattan tn. i. ‚pattanva széthasad‘.

elszív elszi ts. i. ‚szívással magához vonz‘. Mikor szürkülni kezd, mek kél fördítani, mer a nap észija magához, elmegy a nap után, mekkájszül.

eltörik eltörik tn. i. ‚zerbrochen werden‘. Van rá eset, hogy megnyomul, vagy elhasad, meksörbül vagy eltörik.

elvág elvág ts. i. 1. ‚el metsz‘. Reszelővél lesúrójuk, ha mekfogja a vevő, elvágja a kezét, és mi sem tudung dolgozni velle. 2. ‚kettéhasít, széttör‘. Elvákta a gőz.

30. kép. Ételes röstölő

elválaszt elválaszt ts. i. ‚elkülönít‘. Azok válasszák el, hogy ne ragaggyom mind egybe össze. Plattal válasszuk el, hogy ne ragaggyon össze.

elváltozik elváltozik tn. i. ‚sich verändern‘. Ha füst éri, a máznak a színe elváltozik, homájos lessz.

elveszt elveszt, éveszt ts. i. ‚verlieren‘. Beleégődik a por is, és éveszti a fénnyit.

31. kép. Ételes röstölő.

elvincsül elvincsül tn. i. ‚elferdül‘ (a még nedves agyagedény). Ezek nem vincsülnek el a száradáskor

vagy nem kâjszûlnak meg, éggvik a másikat nem engedi. Nyáron által a hêv melektûl êlvincsûl.

erdélyi agyag êrdéji agyag fn. ,a jelenleg: rumén megszállás alatt lévô Feleken bányászott, ma már nem használt agyagfajta'. A vörö-agyagból nem lehetet semit sem csinálni, asz szétment, az êrdéji agyag meg mind êlhasatt.

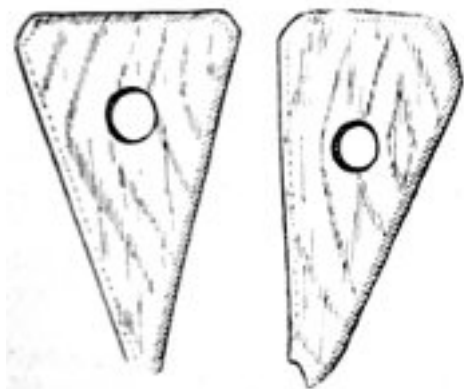
êrdes ~ mn. ,recés'. A sovány agyag nagyon êrdes és pôrlík.

eredetlen ~ mn. ,nem eléggé kiégett'. Ha megered, élék fényes, ha eredetlen, nem fényes.

êteles röstölô ~ fn. ,nagyhasú, szélesszájú cserépfazék' [30—31. kép]. Részei: 1. ajak, 2. fûl, 3. száj, 4. ráma, 5. ódâl ~ váll, 6. has, 7. fenékszeg.

F.

fa ~ fn. ,holz'. Átégg êccerre is, és ôrijási drága a fa, és kéccerezs dolog vóna vele, és kécceres ára, a fávâl.

32—33. kép. Fakés.

fakés ~ fn. ,háromszögalakú falemez, mellyel az edényt formálják' (gyertyánfából vagy bükkfából készítik). [32—33. kép]. 1. fenékszegvágó. — **D.:** fakés, **Z.:** fakés.

fal fâl fn. ,az edény oldala'. Sok kézzel húzza fel a falád, de mi kés-sel szokjuk.

famoszár ~ fn. ,fából készült mozsár. Régem famoszarak vótak, ez a törôje.

fazék fazak (-at, -ak, -a) fn. ,topf'. Vót êty fazakam, amit a mût-kôr törtek össze, asz még apám csinátq legén korábq.

fazekasmûhely fazekasmûhêj, fazakasmûhêj fn. ,töpferwerkstatt'. Ijjem fazekasmûhêjt még nem tec-cet látni.

fazekasság fazakasság (-ot) fn. ,töpferhandwerk'. Az ôlte meg eszt a fazakasságot, az ôlcsó pléedény.

fedél ~ (fedelet, fedele). fn. ,dach, tetô'. Vótak hêjek, ahòl bem vót a konyhába, régebben szimbe vót, régebben a fedelét kinyitották, fêlment a lang a cserepek között.

34. kép. Fedő.

fedő ~ (-t) fn. ,az edények befödésére szolgáló cseréplap'. A fedôt szaruvâl megírjuk vagy mekfessük [34—35. kép]. Részei: 1 fûl ~ gomb.

35. kép. Fedő.

fehér ~, *fejér* mn. ‚weiss‘. *Avval öntöm bejül, evvel kívül, mer ez zöd lessz, a pejiglem fehér. Megöntyük fejjérel, és csag belerázódik a zöd.*

fehéragyag ~ fn. ‚fehészínü föld, melyből a fehér alapfestéket készítik‘. *Kaolinnak mongyuk a finomap fehéragyagot. Mikör kesz szikkadni, a fehéragyag mekszürkül.*

fehérföld *fehérföd* fn. ‚fehészínü föld, melyből a fehér alapfestéket készítik‘. — **D.**, **Z.:** *fejérföd.*

fehérhomok ~ fn. ‚Papfalváról (Kolozs m.) beszerzett, fehérszínü homok, melyet a mázba kevernek‘.

fehérit *fehérit* ts. i. ‚fehéragyagból készült festékkal befest‘. *Fehériteni, száritani, mázolni, megin száritani, rakni, hogy ne törjöm, mennyi báj vam velle!*

fehérités *fehérités* fn. ‚fehéragyagból készült festékkal való bevonás‘. *Mikor a fehérités mekszárat, lehet mázolni.*

fehérmáz ~ fn. ‚színtelen máz‘.

feketeagyag ~ fn. ‚feketeszínü, ma már nem használt agyagfajta‘.

feketeköpor *feketeköpör* fn. ‚barnaköpor‘.

felcsomóz *fëlcsomóz* ts. i. ‚15—20 kilós csomókba felapróz‘ (megörölt agyagot). *Kissep tönkögbe fëlcsomózzuk, hoty könnyeb legyem fëldölgözni.*

feldolgoz *fëldölgöz, fëldögoz*, munkára felhasznál‘, ts. i. *Észt visszadobjuk a másik agyagba, akkòr megázik és újra fël lehed dölgozni. Kissep tönkögbe fëlcsomózzuk, hoty könnyeb legyem fëldölgözni.*

feleki agyag ~ fn. ‚Feleken bányászott, ma már nem használt agyagfajta‘.

felfeszít *fëlfeszit* ts. i. ‚feszítéssel szétválaszt‘ (égetés közben összeragadt edényeket). *Az embèr fëlfesziti és éggy egés sòr jòm fël.*

felhúz *fëlhúz* ts. i. 1. ‚agyagdara-bot a korongon hengeralakúra nyújt‘ [5. kép]. *Úty fëlhúzom és lenyomom, s akkòr kijòm belölle a szél.* 2. ‚elkészíti az edény falát‘ [6. kép]. *Sok kézzel húzza fel a falád, de mi késsèl szokjuk.*

felhúzás *fëlhúzás* fn. 1. ‚agyagtönk megnyújtása a korongon‘ [5. kép]. 2. ‚az edény falának alakítása‘ [6. kép]. — **Z.:** *fëlhúzás.*

feljön *fëljön* tn. i. ‚heraufkommen‘. *Az embèr fëlfesziti és éggy egés sòr jòm fël.*

felmegy *fëlmegy* tn. i. 1. ‚felszáll‘ (füst, láng). *Vótak hëjek, ahòl bem vót a konyhába, régebben szimbe vót, régebben a fedelét kinyitották, fëlment a lang a cserepek között.* 2. ‚sich belaufen‘. *Egészem fëlmegyen úgy négy-öt literig.*

felpakol *fëlpakol* tn. i. ‚felrakodik‘. *Fëlpakoltunk ëty-két lovasz szekérre, Bámfihunyadra, Tòrdára, bivájál.*

felpattan *fëlpattan* tn. i. ‚pattanva lejön, (máz, festék az edényről). *A fehér belül fëlpattan.*

felszab *fëlszab* ts. i. ‚feldarabol‘. *Észtet úgy meggyúrjuk, akkòr fëlszabjuk, csinálunk ojan kicsi rögököt. Meggyúrjuk és szabjuk fël.*

felül *felül, fejül* hsz. ‚oben‘. *Ami most vót fejül, az menyen alól, hogy vegyüljön össze. Vizeskòrsó, az mázolatlan jó, csak felül rá lesz csepegtetve, hoty cifráb legyem.*

felver *fëlvèr* ts. i. ‚verővel vékony agyagrétegeket kb. 70—80 cm magasságig egymásra döngöl‘. *Fëlvèrni, leszèlni, mektapatni, sog báj vót vele! Ha pijaci árut csináltak, fëlvérték, leszèlték, mektapatták, úgy mim most.*

felverés *fëlvèrés* fn. ‚agyagrétegeknek verővel kb. 70—80 cm magasságig való egymásra döngölése‘.

fenék ~ *feneket, feneke*) fn. ‚boden eines gefässes‘. *Nem tapad*

hozzája, ha nincsen jól megőrölve, mind leülepedik a tálnak a fenekére. A fenékit mek két pucólm.

fenékszeg ~ fn. ,az edény fenekére körül körbefutó kis karima'. A késnek van ojan hegye, odaszorriccsuk, avál csinájuk a fenékszeget. L. a 30., 31., 39., 40., 43., 56., 61. ábrát. — **D.:** fenékszeg.

fenékszegvágó ~ fn. ,a fakések egyik kihegyezett sarka'. L. a 32., 33., 63. képet.

fény ~ (-nye) fn. ,schein, glanz'. Beleégődik a por is, és éveszti a fényit.

fényes ~ mn. ,glänzend'. Ha megered, élék fényes, ha eredetlen, nem fényes. Ha nagyom fényes, kész; akkor ojam fényes, mintha tükörbe nézne az embér.

fest ~ ts. i. ,festéssel bevon'. Nem festünk, ekél az így is, még aval is töccsük az időt. Tennap kellett vóna festeni, de nem vód beszikkadva.

festék ~ (-et) fn. ,farbe'. Festékkél csak félszikkattan lehet önteneni. zománcál, mikor egészen száraz. Szitávál szűrjük meg a mázát mek festéket.

festékesfazék ~ fn. ,nagy cserépfazék, melyben a festéket tartják'.

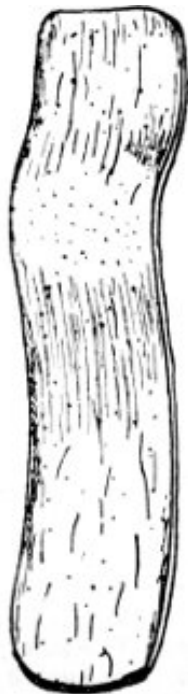
36—37. kép. Festékszűrő.

festékörlő ~ fn. ,a festék örlésére szolgáló, henger alakú kis porcellánedény'.

festékszűrő ~ fn. ,kialakú sűrűszövetű szita, a festék finomítására' [36—37. kép].

festés ~ fn. ,festéssel való bevonás'. Péntekre ezek mekszikkadnak annyira, hogy jöhet rájuk a festés. [10. kép]. — **Z.:** festis ~ festés.

festőecset ~ fn. ,pinsel; kisebb fajta ecset' [28. kép]. — **Z.:** festőpemzli.

38. kép. Filc, vagy simító

filc *filc* fn. ,posztódarab'. L. simító [38. kép]. *Bejülről simitódik a filcél.*

finom *finom* mn. ,fein'. *Kaolinak monygyuk a finomap fehéragyagot. Az agyagot megiszapóják, az a lekfinomabb.*

fizet ~ ts. i. ,zahlen'. *Azér fizetünk ott a raktárt.*

focs ~ (-ot) fn. ,nagyon vizes,

föld *föld, föld* fn. ,ende' (anyag).

finom agyag^é. *A focsot, meg ami az edényről lejön, ebbe a tálba tartjuk.* — **D.:** focs. **Z.:** focs.

focsoslábas focsoslábas fn. ,nagy cseréplábas, melyben a focsot tartják^é. — **D.:** focsoscserép. **Z.:** focsoscserép.

focsostál ~ fn. ,nagy cseréptál, melyben a focsot tartják^é. — **D.:** focsoscserép. **Z.:** focsoscserép.

39. kép. Főzőfazék

foglal foglal ts. i. ,betölt^é (helyet). *Foglalja a hejet.*

folt főt (-ot, -ok) fn. ,égetés közben összeragadt edényeken az összeragadás helye^é. *Marad ojam főtök, megláccik.*

folytat fõjtat ts. i. ,üz, végez^é (mesterséget). *Nem lehet mind a kettõt fõjtatni, mer egyik megeszi a másikat.*

forma fõrma (-át) fn. ,alak^é. *Mindemféle edénynek más-más fõrmájú az ajaka, vagyis a szája. Abból csinýál ety fõrmát, akkor osztám menyen.*

forró fõró mn. ,tüzes, nagyon meleg^é. *Ha túl fõrõn szedõdik ki, elcsattan. Mikõr szeggyük ki, mék sokszõr fõró, és pattog le a máz.*

fõ ~ tn. i. ,gekocht werden^é. *Fõ az edény.*

Esz csak tiszta fõi, csak meg van szárádvá.

fõldfesték fõfesték fn. festékfajta, melyet használat előtt a fehér-agyagba kevernek^é.

fõzõcsupor fõzõcsupõr fn. ,kis fõzõfazék^é. *Ezek is csuprok, fõzõcsuprok, it más a minta.*

fõzõedény ~ fn. ,kochgeschirr^é. *Esz fõzõedény, direkt ára van készítve.*

40. kép. Főzőfazék.

fõzõfazék fõzõfazak (-ak) fn. ,kochtopf^é. *Ezek ojan apró, kicsi fõzõfazakak lesznek.* [39—40. kép]. *Részei: 1. ajak, 2. fül ~ fil, 3. szája, 4. ráma, 5. ódál ~ váll, 6. has, 7. fenékszeg.* — **D.:** fõzõfazék.

fut ~ tn. i. 1. ,könnyen terjed^é (láng a katlanba berakott edények között). *Esz muszáj így lefedni, hogy ne fusson a lang; mentõl tõmõttebb, annál jobb.* 2. ,laufen^é. *Ezen a kerékem fut a sziju.*

futókerék ~ fn. ,az agyagõrlõgép kisebb kereke, melynek segítségével a dinamó a gépet hajtja^é.

fül fül ~ fil (fület, fülek, füle ~ filet, filek, file) fn. ,az edény fogója^é. *Az embèr szárádsnál nem ügyèl, leszakad a file. Leszakatt a füle, mèr ha szárázom vam fülezzre, akkõr leszakad. Ha a fül lágyabb,*

a test meg van szikkadva, nem tapad. L. a 23., 29., 30., 31., 34., 39., 40., 42., 43., 45., 47., 53., 56., 61., 62., 64., 67., 68. képet. — **D.:** fül.

fülel ~ ts. i. ,edényt fogóval el lát'. *Leszakatt a füle, mēr ha szárazom vam fülelve, akkor leszakad. Az edént mēk szárazon kēl fülelni, mēr nem ája.*

füst ~ fn. ,rauch'. *Ha füst éri,*

a máznak a színe élváltozik, homájos lessz. Ha ēty kis üszök marad benn, a füst mim beleevődik a mázba.

füstcsatorna füstcsatorna fn. ,a katlan alatt és katlan fölött végig húzódo tűzjáratok' (visszacsapó-lángú kemencében). L. a 14. képet.

füstös ~ mn. ,rauchig'. *Füstös lessz itt.*

G.

gamó ~ fn. ,bütyökben végződő rövid fadarab, mellyel a szűknyakú edények hasát gömbölyítik'. [41. kép]. — **Z.:** mankó.

41. kép. Gamó vagy kampó.

garat garad fn. ,az agyagörlőgép felett lévő tölsér, melybe a megörlendő agyagot rakják'.

gomb ~ fn. ,fedők, perselyek tején található agyaggömb'. *Ennek*

nindzs gombja, amivē mekfogjuk. L. a 35. és 54. képet. — **D.:** gomb.

göcs ~ (-öt) fn. ,kemény csomó az agyagban'. *Az ember úja minden kizs göcsöt megérez benne.*

gödör gödör (gödröt) fn. ,grube'. *Csinálnak egy gödröt, az agyagot megasztattják és abba fojig bele.*

gömbölyít gömböjít ts. i. ,gömbölyüvé tesz'. *Gömböjittük a hasát.*

gőz ~ fn. ,dampf, dunst'. *Sokszor élvágja a gőz, megnyomul.*

grádl ~ fn. ,a kemence alja'. L. a 14. képet. *A kemencében a grádlira rakódik az edény*

Gy.

gyár ~ fn. ,fabrik'. *A festéket úty hozattuk a gyárból.*

gyökér ~ fn. ,wurzel'. *Vam benne mēk sog gyökér (az agyagban).*

H.

hajt hajt ts. i. ,forгат'. *Az āja hājcsa. azér kēl az āja nagyob legyem mint a teteje.*

hamu ~ (-t) fn. ,asche'. *Szépem mekporozzuk, a hamut lefujjuk róla, éz ződ mázzal leönytyük.*

hamulyuk hamujuk fn. ,visszacsapó-lángú kemencében az alsó füstcsatorna alatt elhúzódo kisebb nyílás a hamu számára'. L. a 14. képet.

hamusgolyó hamuzsgojó fn. ,égetés előtt a hamuban meghengergetett agyaggolyó, melyet a zörgő vizeskorsóba tesznek'.

has ~ (-a) fn. ,az edény öblös része'. *Ha félhúztam, a hasád gömböjitem ki.* L. a 30., 31., 39., 40., 43., 56., 68. képet. — **D.:** has.

használ ~ ts. i. ,brauchen'. *Csak kisseb városogba használják már a szelőket.*

használódik ~ tn. i. ‚gebraucht werden‘. *Kiment a módibú már ez- előt hãrminc—negyven éve, nem használódik.*

hátul *hátul* hsz. ‚hinten‘. *Itten három sòr bemenyen, itten hátul az megég.*

hegy ~ (-e) fn. ‚spitze‘. *A kés- nek van ojan hegye, odaszoriccsuk, avàl csinájjuk a fenékszeget.*

henger *hengèr* fn. ‚az agyagörlő- gépnek az a a része, amely az agya- got összetöri‘.

hibás ~ mn. ‚nem ép‘. *Ha nem kennyük, aszonygyák, hibás.*

homályos *homájos* mn. ‚nem fê- nyes‘. *Ha füst éri, a máznak a színe èlváltozik, homájos lessz.*

homok ~ fn. ‚sand‘. *Össze vam vegyítve homokkal, hoty tãrtós le- gyen. Ha kòvér, homokkal sovã- nyítottuk.*

inas ~ fn. ‚tanonc‘. *Inas már rég nincs, mos már az is mestèr.*

jár ~ 1. ts. i. ‚ér‘. *Esz járja az levegő mindenhun. 2. ‚megy‘. Mi vásárba nem járunk, csak a nyilt pijacon.*

jön ~ jő 1. ‚lesz‘. *Vizeskòrsó az mázolatlan jő, csak felül rá lesz*

homokos ~ mn. ‚sandig‘. *Ebbül ma fazék és lábás lesz, homokos. A homokos agyak kidörzsöli (az ember kezét), mër dürva.*

hozzáragad ~ tn. i. ‚kleben blei- ben‘. *Amihez rá van téve, az a platt, hozzáragad ahoz.*

hozzátapad ~ tn. i. ‚hozzáragad‘. *Nem tapat hozzája, ha nincsen jól megőrölve, mind leülededik a tálnak a fenekére.*

hozzátévődik ~ tn. i. ‚zusetzen werden‘. *Nem ája, ha hozzátévődik.*

húz ~ *huz* ts. i. 1. ‚ragaszt, ké- szít‘. *Van sok, aki a kantát mek- csinája, de nem tud rá huzni filet. 2. ‚nyújt‘ (agyagot). Csòbe húzzuk, szoritódik ki a levegő belölle.*

hül *hül* tn. i. ‚hideggé lesz‘. *Ha hirtelen akãrja az embèr, hoty hù- jòm, mind èlhasadnak.*

I.

izzad ~ tn. i. ‚schwitzen‘. *Ha nagyon gyorsan tapottyã az embèr, izzad.*

J.

csepektetve, hoty cifráb legyen. 2. ‚következik‘. Utána jön a második sòr. A nagyobb edényeket elòször kizsengéjjük, azután jön a mázolás. 3. ‚kommen‘. Jönnek ijén agyagér, hoty tuthassanak szobrokat készit- teni.

K.

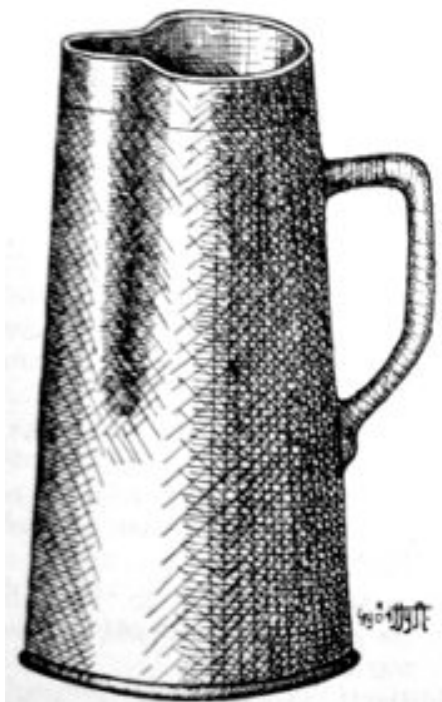
kajántói agyag *kajántóji* agyag fn. ‚Kajántón (Kolozs m.) bányã- szott, ma már nem használt agyag- fajta‘. *A kajántóji agyag nem bírta a vizet, em meg bírja.*

kampó ~ fn. ‚bütyökben végződő fadarab, mellyel a szüknyakú edé- nyek hasát gömbölyítik‘ [41. kép].

kancsó ~ fn. ‚krug‘ [42. kép].

kanta ~ (-át, -ák) fn. ‚vizes- kòrsó‘. *Van sok, aki a kantát mek- csinája, de nem tud rá huzni filet. Mikor a nyakát rátesszük, össze- rogyik a kanta. [43. kép]. Részei: 1. ajak, 2. fül ~ fil, 3. száj, 4. nyak, 5. csécs ~ csics, 6. odál ~ váll, 7. has, 8. fenékszeg. — D.: kanta.*

kantacsecs *kantacsëcs, kanta-*
csics fn. „a kanta fülén levő kis szo-
póka, melyen keresztül a vizet ki-
szívják a kantából”. L. a 43. képet.

42. kép. Kancsó

kaszli ~ fn. „samottból készült
kis tartály, melyben a kényesebb
tárgyakat égetik” [44. kép].

katlan ~ fn. „az edény égetésére
szolgáló kemence”. *Ebbe a naty*

43. kép. Kanta.

kantafül *kantafül* fn. „a kanta
fogója”. L. a 43. képet.

kányafői agyag *kányafői agyag*
fn. „a Kányafőn bányászott, ma is
használt agyagfajta”.

kaolin ~ fn. „fehérszínű agyag”.
Kaolinnak monygyuk a finomap
fehéragyagot.

kap ~ ts. i. „bekommen”. *Nem*
szabad neki langot kapni.

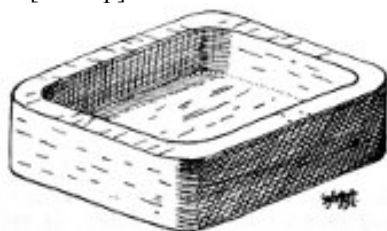
káposztásfazék *káposztásfazék*
fn. „nagy űrtartalmú cserépfazék”.

kár ~ fn. „vesztéség”. *Esz külön*
meggyűjcsük, hogy ne mennyen
kárba.

karika ~ fn. „malomkő alakú és
nagyágú, megtaposott agyagtömb”.

karikaagyag ~ fn. „malomkő
alakú és nagyágú, megtaposott
agyagtömb”. *Ez ëty karikaagyag.*

katlamba berakjuk, és ki lehet éget-
ni. A katlannak külön szim vót
épitve [21. kép].

44. kép. Kaszli vagy muflí.

katlanszája *katlanszája* fn. „a
katlan nyílása, melyen keresztül az
edényt a katlanba rakják”.

katlanszín *katlanszin* fn. „az ud-
varon vagy kertben fából összerótt
egyszerű épület, melyben a katlant
helyezik el”.

katung ~ fn. ‚nagyság‘. *Ēty kisivél nagyobb, az már ěty katung.*

kel kél tn. i. ‚abgehen‘. *Attól fűk, hogyan kél.*

kemence ~ fn. ‚katlan‘. *A kemencében a grádlira rakódik az edény.*

kemencefesték ~ fn. ‚festékanyag, mellyel az edényen az összeragadás után támadt foltokat bekenik‘.

kemény ~ mn. ‚hart‘. *Ha vagnak lágyak, kemények, vegyitni kell. Hogy vegyűljön össze, ětyfőрма lágy legyem vaty kemény.*

kémény ~ fn. ‚rauchfang‘ (a katlan része). *A kéményen is lang mety ki.*

ken ~ ts. i. ‚schmieren, streichen‘. *Ha nem. kemyűk, aszonygyák hibás.*

kényes ~ mn. ‚finom‘. *Akkor ami kényezs dógok vagnak, vaty túl nagyok, min kéccer ěgettyűk.*

kerek ~ mn. ‚köralakú‘. *Mind íty kereken tapossuk. Esz kerek, és az embèr kinyomja az ujjávál.*

kerék ~ fn. ‚rad‘. *Ezen a kerékem fut a sziju.*

kerekkatlan ~ fn. 1. kerek-kemence.

kerekkemence ~ fn. ‚csonka-kúpalakú ěgetőkatlan‘ [21. kép].

kereskedő ~ fn. ‚kaufmann‘. *Déllig árűltak, délbe elatták a kereskedőknek.*

kés ~ fn. 1. ‚az edény alakításához használt fakés‘ [32—33. kép]. *A késnek ojan hegve van, odaszoricsuk, avál csinájjuk a fenékszeget. Sok kézzel húzza fel a falád, de mi késsél szokjuk.* 2. ‚kopott konyhakés, mellyel az edény falát megtisztítják. 3. ‚az agyagőrlőgépen található éles acéllemezt, mely a henger-ről a rátapadt puha agyagot letisztítja‘. *Ez a kés, amejik levágja rulla.*

késhegy ~ fn. ‚messerspitze‘. *Késhegyvél mekfesztődik, és szétpattan, szétvállik.*

kész ~ mn. ‚fertig‘. *Az áru kész, a héten szeretnék ěgetni, ha nem jön közbe valami. Ha nagyom fényes, kész; akkor ojam fényes, min’ha tűkőrbè nézne az embèr.*

készít készit ts. i. ‚csinál‘. *Esz főzőedény, direkt ára van készítve. Jönnek ijén agyagér, hoty tuthas-sanak szobrokat készíteni.*

készül készül tn. i. ‚verfertigt werden‘. *Megmutatom, hoty készül a fil is hozzája.*

kiad ~ ts. i. ‚hűen visszatűkröz‘. *Ha magára önytyűk a színeket, nem aggya ki a színeket, azér kell az alapja fehér legyén, azon lehet mindemféle színt kihozni.*

kibont ~ ts. i. ‚a befalazott katlanszájából a téglatát kiszedi‘. *Hotyha ki tudnóg bontani, hogy a pi-jacra is vigyűnk, mér mi csak eb-ből élűnk.*

kicsúszik kicsuszik tn. i. ‚kisziklik‘. *Az embèrnek kicsuszik a kezéből, esig bele és török.*

kidíszít kidiszit ts. i. ‚kifest‘ (edényt). *Fedőt szoktuk kidiszíteni vele.*

kidörzsöl kidörzsöl ts. i. ‚véresre súrol‘ (homokos agyag a fazekas kezét). *A homokos agyak kidörzsöli, mér dűrva.*

kiég ~ tn. i. ‚áttűzesedve kiszár-ad‘ (cserépedény). *Bejűl fehér lesz mikòr kiék, kívül meg ződ. Mikòr kiég, mék könnyeb lessz.*

kiéget ~ ts. i. ‚tűzben kiszárít‘ (cserépedényt). *Ez nem eret jól meg, vékom mázzál leöntődött és mos kiégettyűk. Ebbe a naty kat-lamba berakjuk és ki lehet ěgetni.*

kifest ~ ts. i. ‚bemalen‘. *Nem lesz kifestve, ity kél kiégetni.*

kifolyik kifojik tn. i. ‚herausfließen‘. *Agyaggal van leszoritva, hoty ne fójom mellette ki.*

kifűr ~ ts. i. ‚forgó korongon levő agyagrög közepébe hűvelyk-

ujjal lyukat csinál'. *Mikor a szelet kinyomtug belölle, kézzel kifúrjuk.*

kifut ~ tn. i. 'überlaufer'. *Ha éty kicsivél többet tet, kifutott.*

kigömbölyít *kigömböjít* ts. i. 'gömbölyüvé kiformál'. *Ha fêlhúsztam, a hasád gömböjitem ki.*

kihajt *kihajt* ts. i. 'kigömbölyít, kiszélesít' (az edény felső karimáját ajakát). *Esz t ity szépen kihajtyuk az ajakat.*

kihoz ~ ts. i. 'megvalósít, visszatükröztet'. *Ha magára önytyük a színeket, nem aggya ki a színeket, azér kell az alapja fehér legyen, azon lehet mindemféle színt kihozni.*

kijön ~ tn. i. 'herauskommen'. *Úty fêlhúszom és lenyomom, s akkor kijöm belölle a szél.*

kilyukaszt *kijukaszt* ts. i. 'lyukassá tesz'.

kimegy ~ tn. i. 'ausgehen' *Vegyül az agyag, a szél menyen ki belölle.*

kinyit ~ ts. i. 'kitár, széttár'. *Vótak hêjek, ahòl bem vót a konyhába, régebber a fedelét kinyitották, fêlment a lang a cserepek között.*

kinyom ~ 1. 'kiszorít'. *Mikor a szelet kinyomtug belölle, kézzel kifúrjuk.* 2. 'kifúr'. *Esz kerek és az ember kinyomja az ujjával.*

kipukkan ~ tn. i. 'platzen, zerplatzen'. *Ha levegő marad az agyagba, égetéskör kipukkan, és otjuk lesz rájta.*

kirág — ts. i. 'kidörzsöl'. *A porondos agyak kirágja az ember kezit, fojik a vér.*

kirakodik ~ tn. i. 'árut kirak' (piacon). *Nem lehetet kirakodni.*

kisoványodik ~ tn. i. 'soványá lesz'. *Ha szárázom vam megörölve álhat évekig, nem soványodik ki. Esz ha sokat ál, kisoványodik, a színt vesztí.*

kiszed ~ ts. i. 'egyenként kivesz'. *Kéty, és akkor szeggyük ki. Mikör*

szeggyük ki, mék sokször fóró és pattog le a máz.

kiszedődik ~ tn. i. 'egyenként kivéttetik'. *Ha túl fóron szedődik ki, élcattan.*

kiszorítódik *kiszoritódik* tn. i. 'kiszorul'. *Csőbe húzzuk, szoritódik ki a levegő belölle.*

kitakarodik ~ tn. i. 'kitisztul'. *Kitakarodik a füsttől, lekhamarabb a füst fogja mek, csupa korom.*

kitesz ~ ts. i. 'hinauslegen'. *Vagynak agyagok, mejeket nem lehet a napra kitenni, mér min hasad èl, nem ája a szárázást a napon. Nyáron kitesszük a napra, ot jobban szárád, de ijenkör csag benn.*

kiüt ~ ts. i. 'ütéssel meglazítva kivesz'. *Mikör meg akárják nézni, asz kiütit.*

kivájódik ~ tn. i. 'kikopik'. *Ha megvásik, legyalulódik, kivájódik, árok lessz rájta.*

kivesz ~ ts. i. 'kibérel'. *Mühêjt vegyen ki, az nehéz.*

kívül *kívül, kívül, küvül* hsz. 'a külső részén'. *Küvül mi nem zománcozzuk. Ha mekszárát, küvül ém még lesimitom, ha mekszikkad.*

kizsengél ~ ts. i. 'zsengésre kiéget'. *A nagyobb edényeket először kizsengéjjük, azután jön a mázolás.*

kobald *kobald* fn. 'fémeselem sója, melyből a fazekasok kék festéküket nyerik'.

korom ~ fn. 'russ'. *Kitakarodik a füsttől, lekhamarabb a füst fogja mek, csupa korom.*

korong ~ fn. 'egyszerű gépezet, melyen a fazekas az edényt készíti' [3—4. kép]. Részei: 1. *koronktányér* ~ *koronktánygyér*, 2. *koronktengéj*, 3. *korongāj* ~ *korongāja*, 4. *korongnyak*, 5. *pèrséj*. — **D, Z.:** *korong.*

korongalja *korongāja* fn. 'a fazekaskorong alsó részén levő nagy átmérőjű lendítőkerék'. L. a 3. képet.

korongasztal *korongasztál* fn. ,a fazekaskorong mellé épített, körülbelül 1 méter magas állvány, melyen a fazekas munka közben eszközeit, s a felszabott rögöket tartja‘.

korongnyak ~ (-a) fn. ,a korongtengelyt a korongtányér alatt a korongasztalhoz erősítő vasgyűrű‘. L. a 4. képet.

korongol *korongòl* ts. i. ,korongon dolgozik‘. *Jól mek kël dògozni az agyagot, mik korongójuk.*

korongolás ~ , *korongozás* fn. ,az edénynek a korongon való elkészítése‘.

korongtányér *koronktányér, koronktánygyér* fn. ,30—40 cm átmérőjű fakorong, melyen a fazekas dolgozik‘. L. a 3. képet. — **D.:** *koronktánygyér.* **Z.:** *korongtánygyér.*

korongtengely *koronktengéj* fn. ,függőlegesen álló vastengely, me-

lyen a korongalj és a korongtányér forog‘. L. a 3. képet. — **Z.:** *korongtengej.*

korsó *kòrsó* fn. ,krug‘ [42. kép]. — **D.:** *korsó.*

kosár ~ fn. ,korb‘. *Csináltunk magyar világbá sokat, osztám viték Pestre kosár számrá.*

kova ~ fn. ,békasó‘. *Régen te békasónak monták, ma mek kvàrc vaty kova.*

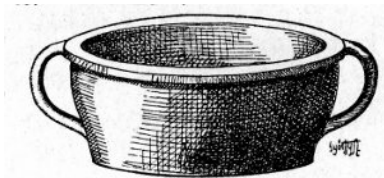
kő ~ fn. ,kavics‘. *Ötszáz darap húsz-hármindez dekás kő tóri össze a festékkèl.* 2. ,malomkő‘. *Régen te csak két kő vót, mázórlőkő, av vót a neve.*

kövér ~ mn. ,kevés homoktartalmú, könnyen munkálható‘ (agyag). *Ha kövér a máz, min lepattogzik. Kövér agyak sovány agyaggal vegyitődik.*

kvarc *kvàrc* fn. ,kemény kavicsfajta‘. *Régen te békasónak monták, ma mek kvàrc vaty kova.*

L.

lábás *lábás* fn. ,alacsony, széles cserépedény‘ [45. kép]. *Ha igen széles a lábás, a pálcával vesszük le.* — **D.:** *lábos.*

45. kép. Lábás.

lábító ~ ,a korongasztalhoz szerelt lécdarab, melyen a fazekas bal lábát tartja munka közben‘. *Mind a két láb a lábító van, azzal tártózkodik.* — **D.:** *lábító.* **Z.:** *lábító.*

lágý ~ (-ak, -abb) fn. ,puha‘. *Hogy vegyüljön össze, étyfõrma lágý legyem vaty kemény.* — **D.:** *lágý.*

láng *lang* (-ot) fn. ,flamme‘. *Nem szabad neki langot kapni.*

lángoló fa *langaló fa* fn. ,apróra felhasogatott puhafa‘ (a már izzó katlant fütik vele, s a nagy láng az átizzított edényről leégeti a kormot).

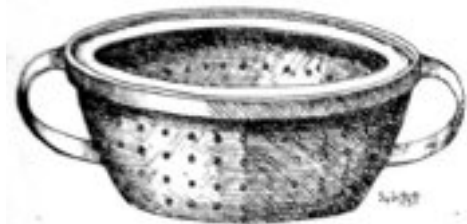
46. kép. Lapicka.

lap ~ fn. ,flache, platte‘. *Csak éty sòr lapjárà is, magasságára, is.*

lapát ~ fn. ,schaufel‘.

lapicka ~ fn. ,vékony deszka-darab‘ (a nagyobbfajta edényeket ezzel veszik le a korongról). *Evvel a lapickával vevődik le a lábás meg a cserépáj* [46. kép]. — **D.:** *lapacka.*

agyagedény, melynek feneke és oldala át van lyuggatva [47. kép.]

47. kép. Laskaszűrő

lazúr ~ fn. ,a fazekasok egyik fajta kék festéke'. — **D.:** lazúr. **Z.:** lazur.

lefed ~ ts. i. ,letakar'. *Esz muszáj így lefedni, hogy ne fusson a lang, mentől tömöttebb, annál jobb.*

lefelé ~, *lefele* hsz. ,abwärts'. *A nyolc vastag. alül meg vékony, mennyen lefele.*

lefolyik *lefojik* tn. i. ,ablaufen'. *Ha túl vastagom vam megöntve megolvad és lefojik a másokra.*

lefúj *lefűj* ts. i. ,hinunterblasen'. *Szépem mekporozzuk, a hamut lefűjük róla, éz ződ mázzal leöntyük.*

lefut ~ tn. i. ,lefolyik'. *Fut le róla a víz, am meg zsíros agyag.*

legény ~ fn. ,segéd'. *Vót éty fazakom, amit a mútkör törtek össze, asz még apám csinátq legén korábq.*

legyalulódik ~ tn. i. ,a sok használat miatt kikopik' (korongtányér). *Ha megvásik, legyalulódik, kivájódik, árok lesz rajta.*

lekap ~ ts. i. ,levág, lemetsz'. *Vigyázni kell, oda ne ütögyék, lekapja az ódalát.*

lenyom ~ ts. i. ,a hengeralakúra megnyújtott agyagot eredeti (pogácsa) alakjára szorítja össze'. *Úty félhúsom és lenyomom, s akkor kijöm belölle a szél.*

lenyomás ~ fn. ,a hengeralakúra nyújtott agyagtöneknek eredeti (pogácsa) alakjára való visszszorítása'.

leönt ~ ts. i. ,öntve megfest; be-

hamut lefűjük róla, éz ződ mázzal leöntyük.

leöntődik ~ tn. i. ,begossen werden'. *Ez nem eret jól meg, vékom mázzal leöntödött és mos kiégettyük.*

lepattog ~ tn. i. ,abbersten, abspringen' (máz az edényről). *Mikör szeggyük ki, mék sokször fóró és pattog le a máz.*

lepattogzik ~ tn. i. ,abbersten, abspringen' (máz az edényről). *Ha kövér a máz, min lepattogzik.*

lesimít *lesimit* ts. i. ,simává tesz'. *Ha mekszárq, kívül ém még lesimítom, ha mekszikkad.*

lesúrol *lesüröl* ts. i. ,leresz, reszelővel letisztít'. *Reszelővel mind lesúrójuk, ha mekfogja a vevő, èlvágja a kezét, és mi sem tudung dölgozni velle.*

leszakad ~ tn. i. ,letörik' (fűl az edényről). *Leszakatt a fűle, mèr ha szárázom vam fűlezeve, akkor leszakad. Az embèr szárádsnál nem ügyèl, leszakad a fűle.*

leszel *leszèl* ts. i. ,szelővel lefarag' (felvert agyagot). *Ha pijaci árut csináltq, félverték, leszelték, mektapatták úgy mim most. Félvern, leszèlni, mektapadni, sog báj vót vele.*

leszelődik ~ tn. i. ,szelővel lefaragják' (felvert agyagot). *Egészen leszèldik az àljáig.*

leszorít *leszorit* ts. i. ,letapaszt'. *Agyaggal van leszoritva, hogy ne fõjom mellette ki.*

letapasztódik ~ tn. i. ,verkleben werden'. *Hamuvàl letapasztódik.*

letapat ~ ts. i. ,lábbal szétgyúr'. — **D.:** letapattya.

leülededik ~ tn. i. ,leszáll, lehiggad' (máz, festék). *Nem tapat hozzája, ha nincsen jól megörölve, mind leülededik a tálnq a fenekére. Akárhogy meg van örölve, leülededik.*

levág ~ ts. i. 1. ‚kész edényt összeomlaszt‘ (víz). *Ha éccerre öncsüg bejül is, kívül is, min levágja.* 2. ‚metszővel a korongról leszel‘. *Most levágom, s teszem rá a fület.* 3. ‚lekapar‘ (nedves anyagot a hengerről). *Ez a kés, amejik levágja rulla.*

levágódik ~ tn. i. ‚metszővel a korongról levágitik‘. *A meccő drót, amivél levágódik.*

levegő ~ fn. ‚luft‘. *Esz járja a levegő mindenhun.*

levesz ~ ts. i. ‚abnehmen, herunternehmen‘. *Ha igen széles a lábás, a pálcával vesszük le.*

levődik ~ tn. i. ‚abgenommen werden‘. *Evvel a lapickával vevődik le a lábás meg a cserépāj.*

liter *lìtèr* fn. ‚liter‘. *Egészem föl-megyén úgy négy-öt literig.*

Ly.

lyuggaló juggaló fn. ‚körülbelül arasznyi hosszúságú, egyik végén hegyes, a másikon lapos, vékony fapálca‘. [48. kép]. — **Z.:** *juggaló.*

48. kép. Lyuggaló vagy lyukasztó.

lyuk juk fn. ‚loch‘. *Ha levegő marad az agyagba, égetéskor kipukkan, és ot juk lesz rája.*

lyukas jukas mn. ‚löcherig‘.

lyukasztó jukasztó fn. ‚körülbelül arasznyi hosszúságú, egyik végén hegyes, a másikon lapos, vékony fapálca‘ [48. kép].

M.

máz ~ (~at) fn. ‚vörösszinű, gyárilag előállított, szemcsés festékanyag‘ (megőrölt állapotban vízzel feloldva és homokkal keverve rózsaszínű folyadék lesz; kiégetve vékony, fényes rétegben vonja be az edényt). *Szitával szűrjük meg a mázat mek festéket. Ez nem eret jól meg, vékom mázzal leöntődött, és mos kiégettyük.*

mázás mázas mn. ‚mázzal bevont‘. *Van ami mázas és nem ered meg, akkor még éccer betesszük, és annál szebb.* — **D.:** *mázos.*

mázáségetés mázaségetés fn. ‚az edény másodszeri égetése‘. *Az a zsengetés, második a mázaségetés.*

mázásfazék mázasfazak fn. ‚nagy cserépfazék, melyben a feloldott mázat tartják‘.

mázfeletti festék mászeletti festék fn. ‚festékfajta, mellyel a mázára égetett edényt festik‘.

mázfesték mászfesték fn., festékfajta, melyet használat előtt a mázba kevernek‘. *Mászfestékkèl csak csempés árura festenek, mikor már ki van égetve.*

mázol mázol ts. i. ‚zománccal bevont, leönt‘. *Èlső égetést úty híjjug zsengetés, a másodiknál mázojjuk. Fehériteni, szárítani, mázolni, megin szárítani, rakni, hogy ne törjöm, mennyi báj vam velle.*

mázolás ~ fn. ‚zománccal való leöntés, bevonás‘. *A nagyobb edényeket először kizsengetjük, azután jön az égetés.*

mázolatlan ~ mn. ‚mázzal be nem vont‘. *Vizeskørsó, az mázolatlan jó, csak felül rá lesz csepektetve, hoty cifráb legyen. Ha mázolatlan, nem ragad, de így is jó.*

mázolókanál mázlókalán fn. ‚nagy bádogkanál, mellyel a zománccot öntik az edényre‘ [49. kép].

mázolótál *mázlótál* fn. ,nagy cseréptál, melyben öntés alkalmával a mázat tartják‘ [50. kép].

49. kép. Mázolókanál.

mázórlőkő ~ fn. ,a máz és a festék megórlésére szolgáló malomkő‘. *Régezte csak két kő vót, azon őrlőték, mázórlőkő, av vót a neve* [12. kép]. — **Z.:** *mázórlő*.

mázvirág ~ fn. ,kerekatlanban való égetéskor a katlant befedő cserpepek közt felszálló mázpára‘ (mikor lecsapódik finom, fehér, porszerű anyag lesz).

megázik ~ tn. i. ,vízben porhanyóvá lesz‘. *Eszet visszadobjuk a másik agyagba, akkor megázik, és újra fél lehed dölgozni*.

megáztat *megásztat* ts. i. ,nedvessé tesz‘. *Csinálnak egy gödröt, az agyagot megásztatják és abba fojig bele*.

megbír ~ ts. i. ,áll, tűr‘ (nem esik le az edényhez ragasztott fül). *Megbírja a fület*.

megcsepegtet *mekcsepektet* ts. i. ,cseppekkel behint‘. *Inkáp csak úty parasztúl lesz mekcsepektetve*.

megcsinál *mekcsinál* ts. i. ,elkészít‘. *Van sok, aki a kantát mekcsinája, de nem tud ráhuzni filet*.

megcsíp *mekcsíp* ts. i. ,kissé megszorít‘ (az edény ajakát a csipőbőrrel). *Az ajakat a csipőbőrrel mekcsípjük és kihátjuk*.

megcsípődik *mekcsípődik* tn. i. ,kissé megszorítatik‘ (az edény ajaka a csipőbőrrel). *Felül az ajak avval csípődik meg*.

megcsorbul *mekcsorbúl* tn. i. ,letörik, csorba lesz‘ (az edény vala-

melyik része). *Van rá eset, hogy megnyomúl vagy elhasad, mekcsorbúl vagy eltörik*.

50. kép. Mázolótál.

megdölgoz *megdölgoz, megdögoz* ts. i. ,megmunkál, elkészít‘. *Én őrlöm mek, csak a nyersanyagot kapom, amit mek kél dölgozni. Jól mek kél dőgozni az anyagot, mik korongójuk*.

megég ~ tn. i. ,áttüzesedve megszárad‘. *Ha nem égnek mek hár-maccor, addig égettyük, ameddig megég*.

megered ~ tn. i. ,kellőképpen kiégve fényes lesz‘ (zománcsal leöntött edény). *Ha nincs megeredve, recés lez, dúrva és nem fényes. Van ami mázas, és nem ered meg, akkor még éccer betesszük, és annál szebb*.

megérez ~ ts. i. ,fühlen, wahrnehmen‘. *Az ember úja minden kizsgöcsöt megérez benne*.

megesz ~ ts. i. ,tönkretesz‘. *Nem lehet mind a kettőt főjtaní, mer éggük megeszi a másikat*.

megfest *mekfest* ts. i. ,färben‘. *A fedőt szaruval megírjuk vagy mekfessük*.

megfeszítődik *mekfeszítődik* tn. i. ,feszítés végett éket ver‘ (égetés közben összeragadt edények közé). *Késhegyvel mekfeszítődik és szét-pattan, szétválík*.

megfizet *mekfizet* ts. i. ,bezahlen‘. *A szekérbért sokszor hazúlról kellett mekfizetni*.

megfog *mekfog* ts. i. l. ,össze-ragaszt, összetart‘. *Zománcal főgygük mek, ha mekhasad, úgy mek-*

fogja, mind a cin. 2. ‚megfest, belep‘. *Kitakarodik a füsttől, lekhamarabb a füst fogja mek, csupa korom.* 3. ‚angreifen‘. *Reszelővél mind le-sűrőjuk, ha mekfogja a vevő, élvágja a kezét, és mi sem tudung dolgozni vele.*

megfogódik mekfogódik tn. i. ‚angegriffen werden‘. *Kicsit jobbam mekfogódik, menyen ē.*

megfold mekföld, mekfód ts. i. ‚összeragaszt‘ (edényben levő vékony hasadást mázzal). *Zománcal főgygyuk mek, ha mekhasad, úgy mekfogja, mind a cin.*

megfordít mekfördít ts. i. ‚umkehren, umwenden‘. *Mikør szürkülni kezd, mek kél fördítani, mer a nap észija magához.*

meggyúr ~ ts. i. ‚durchkneten‘. *Esztet úgy meggyúrjuk, akkør fēl-szabjuk, csinálunk ojan kicsi rögököt.*

meggyújt ~ ts. i. ‚összegyújt‘. *Eszt külöm meggyújcsük, hogy ne mennyen kárba.*

mekhasad mekhasad tn. i. ‚sich spalten‘. *Ha mekhasad, zománcal megöntyük, az összefogja.*

megír ~ ts. i. ‚befest‘ (szaruval fedőt). *A fedőt szaruval megírjuk vagy mekfessük.*

megiszapol megiszapòl ts. i. ‚agyagot finomítás végett vízben megáztat‘. *Az agyagot megiszapójuk, az a lekfinomabb.*

megkajszul mekkajszul tn. i. ‚elferdül‘ (agyagedény száradás közben). *A napom mim mekkajszul, észija magához. Ezek nem vincsülnek èl vagy nem kajszulnak meg, èggyik a másikat nem engedi.*

megkészü mekkiszul tn. i. ‚fertig werden‘. *Most mekkiszul, hòlnap reggèlre már annyira mekszikkad, hogy lehet önteni.*

meglágyul meglágyul tn. i. ‚megpuhul, lággyá lesz‘. *Másoccør még meglágyul, ojam vizes.*

meglocsol meglöcsöl ts. i. ‚kissé megöntöz‘. *Ha száraz az agyag, mek kē löcsölni, mijelöt megörlődik.*

megmarad ~ tn. i. ‚zurückbleiben‘. *Megöntyük èz zóddèl megrázzuk, úgy is marad meg, azèr ojam pettyegetett.*

megmázol megmázòl ts. i. ‚zománccal bevon‘. *Mim meg vam mázòlva.*

megnyomul megnyomul tn. i. ‚nyomás miatt elferdül‘. *Van rá eset, hogy megnyomul vagy èlhasad, mekcsörbül vagy èltörik.*

megolvad meglölvad tn. i. ‚schmelzen‘. *Ha túl vastagom van öntve, meglölvad és lefojik a másikra.*

megöl meglöl ts. i. ‚tönkre tesz‘. *Az ölte meg eszt a fazakasságot, az ölcso pléedény.*

megönt ~ ts. i. ‚zománccal bevon‘. *Megöntyük èz zóddèl megrázzuk, úgy is marad meg, azèr ojam pettyegetett. Megöntyük fejrrel és csag belerázódik a zód.*

megörlődik ~ tn. i. 1. ‚finom péppé gyúródik‘ (agyag az agyagörlógépen). *Ha száraz az agyag, mek kē löcsölni mijelöt megörlődik.* 2. ‚finom porrá összetoretik‘ (festék, máz).

megöröl megöröl ts. i. 1. ‚agyagörlógépen finom péppé gyúr‘ (agyagot). 2. ‚finom porrá összetör‘ (festéket, mázat). *Nem tapat hozzája ha nincsen jól megörölve mind leülepèdik a tálnak a fenekére. Ha szárazom vam megörölve, álhat évekig, nem soványodik ki.*

megporoz mekporoz ts. i. ‚portól megtisztít‘. *Szèpem mekporozzuk, a hamut lefujjuk róla, èz zód mázzal leöntyük.*

megpucol mekpucòl ts. i. ‚megtisztít‘. *Azutám mek kél pucòlni.*

megráz ~ ts. i. ‚a színes mázba mártott rázót a mázzal bevont edény felett rázva, azt tarka színüre festi‘.

Megönytyük éz zóddél megrázzuk, úgy is marad meg, azér ojam petytyegetett.

megszárad mekszárád tn. i. ,szárazzá lesz'. *Ha mekszárát. kívül ém még lesímitom, ha mekszikkad. Esz hónap reggére má meg van száradva.*

megszikkad mekszikkad tn. i. ,kissé megszárad'. *Amikor éty kicsit meg van szikkadva, öntődik, a kicsi belemártódik. Ha a fül lágyabb, a test meg van szikkadva, nem tapad.*

megszűr mekszűr ts. i. ,szűrőn átöntve megtisztít'. *Szitával szűrjük meg a mázat mek festéket.*

megszürkül mekszürkül tn. i. ,szürkeszínűvé válik' (a fehéranyaggal megöntött edény száradás után). *Mikör kesz szikkadni, a fehéranyag mekszürkül.*

megtapat mektapat ts. i. ,megtapos, lábbal meggyúr'. *Sokszor is mek kél háromszor is néccer is tapatni. Ha pijaci árut csináltak, félvérték, leszélték, mektapatták úgy mim most.*

megtapatódik mektapatódik tn. i. ,megtapostatik'. *Órlés után kéc-cér mektapatódik.*

megtör mektör ts. i. ,apróra összezúz'. *Vam mozsár, aszt (t. i. a festéket) mektörük, s a kicsi szitánn átszitálódik.*

megvásik ~ tn. i. ,megkopik'. *Ha megvásik, legyalulódik, kivájódik, árok lesz rájta.*

megy ~ ,megyen, menyen tn. i. 1. ,kerül'. *Ami most vót fejül, az menyen alól, hogy vegyüljön össze.* 2. ,folyik' (munka). *It minden szabatkézzél megy.* 3. ,áll, szegődik' (mesterségre). *Azér már ére a mesterségre nem igem mennek.* 4. ,gehen' *Lassam ment, nem tört az edény, utójabra mentek lóval is.*

meleg ~ fn. ,hőség'. *Nyáron által a hév melektül élvincsül.*

melegít melegít ts. i. ,fűt, hevít'. *Négy-öt óra hosszat kél melegíteni éty-kéd darab fákkal.*

melegítőfa melegítőfa fn. ,vastag keményfa, mellyel égetéskor a katalanban a tüzelést kezdik'.

mérték ~ fn. ,mérészköz'.

mester mestèr fn. ,meister'. *Inas már rég nincs, mos már az is mestèr. Itten Kolozsvárt négy mestèr vam, meg égy özvegyasszony.*

mesterség mestèrség fn. ,ipar, kézművesség'. *Azér már ére a mestèrségre nem igem mennek.*

51. kép. Meszelő vagy pemzli.

meszelő ~ fn. ,nagyobbfajta ecset' [51. kép].

méteres ~ fn. ,zollstock' (összehajtható mérőléc).

metsző meccő fn. ,20—25 centiméter hosszú, két végén fogantyúval ellátott vékony acéldrót'. *A meccő vékony sárgarézdrot' [52. kép]. — D.: meccő, meccődrót. Z.: meccő.*

52. kép. Metsző.

mintá ~ fn. ,modell'. *Ezek is csuprok, főzőcsuprok, it más a mintá.*

motor motòr fn. ,dinamó'.

mozsár ~ fn. ,mörzer'. *Vam mozsár, aszt (t. i. a festéket) mektörük s a kicsi szitánn átszitálódik.*

muffli ~ fn. ,samottból készült kis tartály, melyben a kényesebb darabokat égetik' [44. kép]. *L. kaszli alatt!*

műhely műhèj, mihèj fn. ,werkstatt'. *Műhèjt vegyen ki, az nehéz.*

N.

nagy ~ (-ot, -ok, -obb) mn. ‚gross‘. *Akkor ami kényezs dógok vagynak vaty túl nagyok, min kéccer égettyük. Ami nagyobb, aszt kél csoritani, hogy vegyüljön.*

nagyság *natyság* fn. ‚grösse‘. *Mind étyfórma natyságú.*

nehéz ~ mn. ‚bajos‘. *Mühèjt ve-gyen ki, az nehéz.* 2. ‚súlyos‘. *A téglának nehéz kél, hogy legyen.*

nézőlyuk *nézőjuk* fn. ‚a vissza-csapólángú kemence oldalán levő kis lezárható nyílás, melyen keresztül az edény égését figyelik‘. *Esztet mi csináltuk, a nézőjuk.*

Ny.

nyak ~ fn. ‚korsónak és kantának a váll és száj közötti szűk része‘. L. a 68. és 43. képet. *Nem lehet kézzel belenyúlni, mér rájta van a száj, nyak, minden. A nyak ojan szűk,*

hogy az új nem tér bele, sem a kéz. — **D.:** *nyak.*

nyúlik *nyullik* tn. i. ‚sich dehnen, sich strecken‘. *Ez nagyon rest, nem nyullik annyira.*

O.

odaszorit *odaszorit* ts. i. ‚oda-nyom, hindrängen‘. *A késnek van ojan hegye, odaszoricsuk, avál csinájjuk a fenékszeget.*

odaütődik ~ tn. i. ‚anprallen, anschlagen‘. *Vigyázni kell, oda ne ütőggyé, lekapja az ódalát.*

olcsó *òlcsó* mn. ‚billig‘. *Az òlte meg eszt a fazakasságot, az òlcsó pléedény.*

oldal *ódal* fn. ‚az edény fala‘. *Vigyázni kell, oda ne ütőggyé, lekapja az ódalát.* L. a 30., 31., 39., 40., 43., 54., 56., 61., 62., 68. képet.

Ö.

önt ~ ts. i. ‚festéssel, mázzal bevon‘. *Ha èccerre öncsüg bejül is, kívül is, min levágja. Most mekkiszül, hòlnap reggèlre már annyira mekszikkad, hogy lehet önteni.*

öntés ~ fn. ‚az edénynek festéssel, mázzal való bevonása‘ [13. kép].

öntődik ~ tn. i. ‚festéssel, mázzal bevonatik‘. *Amikor éty kicsit meg van szikkadva, öntődik, a kicsi belemártódik.*

örlés ~ fn. 1. ‚mahlen‘ (zománc, festék). 2. ‚az agyagnak géppel való meggyúrása‘. *Örlés után kéccèr mektapátódik.*

örlődik ~ tn. i. ‚öröltetik‘. *Máz örlődik, zománcot örölok.*

örlődob ~ fn. ‚tengelyen forgó, gép hajtotta fahordó, melyben a mázt vagy festéket örölik‘ [11. kép]. — **Z.:** *mázörlődob.*

öröl *öröl* ts. i. 1. ‚finom porrá tör‘ (festéket). *Régente csak két kő vót, azon örölték, mázörlökö, av vót a neve.* 2. ‚géppel péppé gyúr‘ (agyagot).

összecsomóz ~ ts. i. ‚csomókra feldarabol‘ (agyagot). *Minygyár összecsomószom, osztán az öcsém tapattya.*

összefog ~ ts. i. ‚összeragaszt‘. *Ha mekhasad, zománcàl megöntyük az összefogja.*

összeragad ~ tn. i. „összetapad”.
Plattlã válasszuk el, hogy ne raggyon össze.

összeragaszt ~ ts. i. „zusammenkleben”. *Nincsem máz, ami összeragasza.*

összerogyik ~ tn. i. „a súlyya miatt összeomlik” (elkészített edény).
Mikor a nyakát rátesszük, összerogyik a kanta.

összetör összetör ts. i. „apróra zúz, darabokra tör”. *Vót ëty faza-*

kam, amit a mútkör törték össze, asz még apám csinátã legén korábã. Ötszáz darap húsz-hãrmindez dekãs kó töri össze a festékkal (a mázat).

összevegyít összevegyít ts. i. „összekever”. *Össze vam vegyítve homokkã, hoty tartós legyen.*

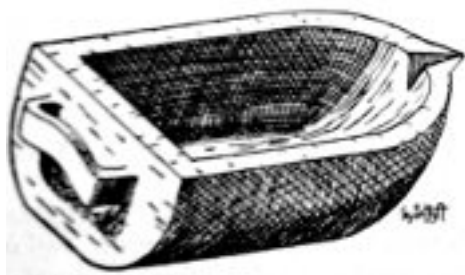
összevegyül összevegyül tn. i. „összekeveredik”. *Hogy vegyüljön össze, ëtyfõrma lágy legyem vaty kemény. Ami most vót fejl, az menyen alól, hogy vegyüljön össze.*

P.

pálca *pãlca* fn. „hosszú, vékony farudacska” (a nagyobb edényeket veszik vele le a korongról). *Ha igen széles a lábã, a pálcãvãl vesszük le.*

paraszt ~ mn. 1. „mázolatlan” (agyagedény). *Nem mázã, csak tiszta paraszt.* 2. „díztelen, csupasz”. *Hogy ne legyen az a parasz színe, mer asz csúnya. Inkãp csak úty parasztul lesz mekcspeketve.* — **D.:** *parasztkanta.*

pecsenyesütõ ~ fn. „tepsialakú cserépedény” [53. kép].

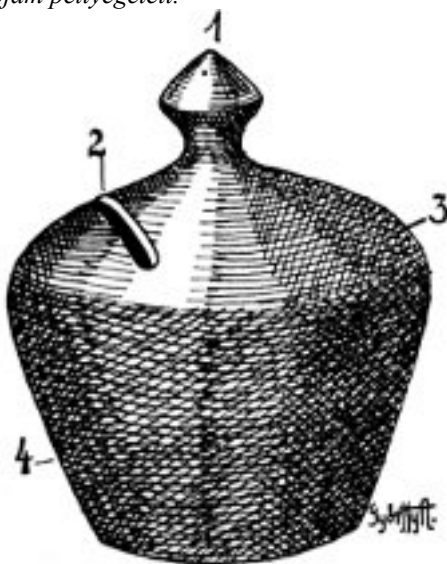

53. kép. Pecszenyesütõ

pemzli ~ fn. „pinsel; nagyobb-fajta ecset” [51. kép].

persely *përsëj* fn. 1. „geldbüchse” [54. kép]. Részei: 1. *gomb*, 2. *vãgãs*, 3. *vãll*, 4. *õdãl*. 2. „kis vaskocka” (a közepén levõ mélyedésben forog a korongtengely). L. a 4. képet. — **D.:** *koronkpersej.*

pettyegtettt ~ mn. „pettyekkel tarkított”. *Megõnytyük ëz zõddël megrãzzuk, úgy is marad meg, azër ojam pettyegtettt.*

54. kép. Persely.

piac *pijac* fn. „markt”. *Hotyha ki tudnõg bontani, hogy a pijacra is vigyünk, mër mi csak ebbõl élünk. Mi vásãrba nem járunk, csak a nyilt pijacon.*

piaci *pijaci* mn. „a piacra, eladásra készített”. *Ha pijaci árut csinãltak, fëlverték, leszëlték, mekta-pattãk úgy mim most.*

pink ~ fn. ,a rózsaszínű festék anyaga‘.

55. kép. Platt.

platt ~ fn. ,cserélapok, melyekkel az edénysorokat választják el egymástól a visszacsapó lángú kemencében‘ [55. kép]. *Amihez rá van téve, az a platt, hozzáragad ahoz.*

pléhedény pléedény fn. ,blechgefäss‘. *Az ölte meg eszt a fazakaságot, az ölcso pléedény.*

polc pòlc, póc fn. ,gestell‘. *Ez a pòlc, ez meg a pòldzdëcka vaty szárító.*

polcdeszka pòldzdëcka fn. ,állványokra helyezett deszka, melyen az edény szárad‘. *Ez a pòlc, ez meg a pòldzdëcka vaty szárító.*

pománáscsupor pománáscsupòr fn. ,kisebbfajta agyagbögre‘ [56. kép]. Részei: 1. *ajak*, 2. *fül* ~ *fil*, 3. *száj*, 4. *rámá*, 5. *váll* ~ *ódál*, 6. *has*, 7. *fenékszeg*.

por pòr fn. ,staub‘. *Beleégődik a por is, és éveszti a fennyit.*

porlik pòrlik tn. i. ,porrá válik‘. *A sovány agyag nagyon érdes és pòrlik.*

porond ~ fn. ,sand‘. *Amejigben nincsem porond, az élesebben szól.*

porondos ~ mn. ,homokos, homokkal kevert‘. *A porondos agyak kirágja az embèr kezit, fojik a vér.*

preckel preckèl ts. i. ,fehér mázzal megöntött edényt a rázó segítségével színes mázzal beszőr‘. *Tálakat, tánygyérokot szoktunk preckèlni rázóval.*

56. kép. Pománáscsupor.

preckelés ~ fn. ,fehérmázzal megöntött edénynek a rázó segítségével színes mázzal való beszőrása‘. *Azok mim preckelések.*

preckelődik ~ tn. i. ,fehérmázzal megöntött edény a rázó segítségével színes mázzal beszőratik‘. *A mázba belekavárjuk, és preckelődik.*

pucol pucòl ts. i. ,tisztít‘. *Nesze, esz pucòld!*

pucolás ~ pucolás fn. ,tisztítás‘. *Pucolás, mek kellet vóna mikòr félíg meg vót szikkadva, de most is ráér.*

puha ~ mn. ,weich‘. *Addik tapatódik, míg ojam puha lesz, mind a tészta, hocs csattog az embèr sárka.*

R.

rácsepegtet rácsepektet ts. i. ,cseppet szór rá‘. *Vizeskòrsó, az mázolatlan jó, csak felül rá lesz csepektetve, hoty cifráb legyen.*

ragad ~ tn. i. ,haften, kleben‘. *Ha az embèr nem focsója be, mind ragad a készhez.*

ragadás ~ fn. ,folt‘ (égetés után össszzeragadt edényen).

ráhúz *ráhu*z ts. i. ,ráragaszt‘ (fület az edényre). *Van sok, aki mekcsinája a kantád, de nem tud ráhuzni file*t.

rak ~ ts. i. ,legen, stellen‘. *Fehériteni, szárítani. mázolni, megin szárítani, rakni, hogy törjöm, mennyi báj vam velle*.

rakódik ~ tn. i. ,kerül valahová‘. *A kemencében a grádlira rakódik az edény*.

raktár ~ (-t, -a) fn. ,lager‘, *Raktára is van mindenkinek*.

ráma *rám*a fn. ,az edény szája és válla körüli összeszűkült részen körbefutó kis kidomborodás‘. L. a 30., 31., 39., 40., 56. képet.

ráönt ~ ts. i. ,angiessen‘. *Ezzel öntik rá a máz*at.

ráöntődik ~ tn. i. ,angegossen werden‘. *Esz csak éggy alapszín, ére ráöntődik valami zománc, és a színeket kiaggya*.

rátész ~ ts. i. ,ráhelyez‘. *Mikor a nyakát rátesszük, összerogyik a kanta*.

rázó ~ fn. ,seprűből kivágott, közepén összekötött kis cirokcsomó‘ (a fehérmázzal megöntött edényt szőrzák be vele színes mázzal). [57.

kép]. *Tálatat, tánygyérokot szoktunk preckèlni rázóv*ál.

recés ~ mn. ,érides‘. *Ha nincs megeredve, recés lez, dűrva és nem fényes*.

57. kép. Rázó.

rendelés ~ fn. ,bestellung‘. *Úgy a piacra nem igen, csak rendelésre*.

rest ~ mn. ,kevéssé nyúlós‘. *Ez nagyon rest, nem nyullik annyira*.

reszelő ~ fn. ,feile‘. *Reszelővèl min lesúrójuk, ha mekfogja a vevő, èlvágja a kezét, és mi sem tudung dõlgozni velle*.

részhamu *részhamu* fn. ,rézoxid‘.

rög ~ (-ök) fn. ,egy edény készítéséhez szükséges agyagdarab‘. *Esztet úgy meggyúrjuk, akkor fèlszabjuk, csinálunk ojan kicsi rögököt*. — **D., Z.:** rög.

röstölő ~ fn. ,széleshasú agyagedény‘ [30—31. kép].

rüg rug ts. i. ,rugással hajt‘ (fazekas a korongot). *Reggètül östig min rukhassa az embèr, nem fáj. Èn azon nem tudog dõgozni, mer ojan nehéz rugni*.

S.

samott ~ fn. ,égetett cserépből örölt lisztszerű anyag‘.

samottlap *samotlap* fn. ,samottból készült lapos cserépdarab‘.

samottégla *samottégla* fn. ,samottból készített égla‘.

sár ~ fn. ,nedves föld‘. *Ez éggy darap sár, de mennyi báj vam velle*.

sárgamáz *sárgamáz* fn. sárgaszínű festékekkel megfestett máz‘. — **Z.:** *sárgamáz*.

sárgazománc *sárgazománc* fn. ,sárgaszínű máz‘.

sarló *salló* fn. ,sichel‘.

segéd ~ fn. ,felszabadult inas‘. *Ennél az Üvegesnél dõlgozik èty segéd*.

sima ~ mn. ,kevés homoktartalmú‘. *Abban is van homok, de asz simább*. — **D.:** *sim*a agyag.

simít *simit* ts. i. ,simává tesz‘.

simító *simító* fn. ,posztódarab, mellyel az edény belső falát simítják [38. kép].

simítódik *simitódik* tn. i. ,simává tétetik‘. *Bejűről simitódik a filcèl*.

sor sòr fn. ‚reihe‘. *Az embèr fèl-fesziti és èggy egés sòr jòm fèl. A két èlsò sòr zsengés.*

sovány ~ mn. ‚nagy homoktartalmú‘ (agyag). *A sovány agyag nagyon èrdes és pòrlik. Kòvèr agyak sovány agyaggal vegyitòdik.*

soványít soványit ts. i. ‚homok-

tartalmát növeli‘ (agyagnak). *Ha kòvèr, homokkàl soványittyuk.*

súly súj fn. ‚az agyagòrlógépen található, körülbelül öt kilós vasgömb, mely a kést a hengerhez szorítja‘.

súlykerék sújkerék fn. ‚az agyagòrlógép lendítòkerekè‘.

Sz.

szab ~ ts. i. ‚rögökbe darabol‘ (meggyúrt agyagot).

száj ~ (-a) fn. ‚vminek a nyílása‘ (edény, katlan). *Nem lehet kézzèl belenyúlni, mèr ràjta van a száj, nyak, minden. Mindemféle edénynek más-más fòrmájú az ajaka, vagyis a szája. L. a 30., 31., 39., 40., 42., 43., 56., 68. képet. —*

D.: száj.

szakaszt ~ ts. i. ‚rögökre feldarabol‘ (meggyúrt agyagot). *Meggyúrjuk és szakasztunk.*

szárad szárad tn. i. ‚trocken werden‘. *Mikòr kiszettem vót az edénd, beraktam (t. i. a fát) hoc szárágygyon. Nyáron kitesszük a napra, ot jobban szárad, de ijenkor csag benn.*

száradás száradás (-t) fn. ‚austrocknung‘. *Ezek nem vincsülnek el a száradáskòr vagy nem kájszúlnak meg, èggyik a másikat nem engedi. Vagynak agyagok, mejeket nem lehet a napra kitenni, mèr min hasad èl, nem ája, a száradást a napon.*

száraz száraz mn. ‚trocken‘ *Leszakatt a füle, mèr ha szárazom vam füleзве, akkòr leszakad. Festékkèl csak fèlszikattan lehet önteneni, zománcàl mikor egészen száraz.*

szárit szárit ts. i. ‚trocken machen‘. *Fehèriteni, száritani, mázòlni, megin száritani, rakni, hogy ne tòrjòm, mennyi báj vam velle!*

száritó száritó fn. ‚az állvá-

nyokra helyezett deszkák, melyeken az edény szárad‘. *Ez a pòlc, ez meg a pòldzècka vaty száritó.*

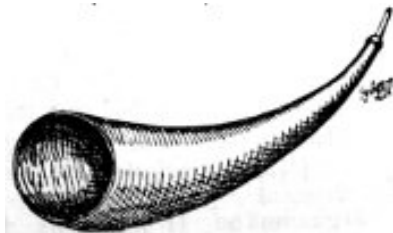
száritóhely száritóhøj fn. ‚az állványokra helyezett deszkák, melyeken az edény szárad‘. *Az ósmagyár neve száritóhøj vagy állvány.*

58. kép. Száritóléc.

száritóléc száritóléc fn. ‚négy-öt, körülbelül 60 centiméter hosszú lécből összetakolt kis állvány, melyre a korongról levágott edényeket tesszik‘ [58. kép]. *Azok meg ojan száritólécek, azok a kicsik.*

szaru ~ fn. ‚tehénzarvból készített tölcészerű eszköz, mellyel a festéket a fedőre folytatják‘ [59. kép]. *A fedőt szaruvál megirjuk vagy mekfessük. — D.: szaru. Z.: festószaru.*

59. kép. Szaru.

szék ~ fn. 1. ‚stuhl.‘ 2. ‚egyszerű, házilag összetákolt ülőke, melyen a fazekas ül munka közben‘.

szel *szél* ts. i. ‚szelővel farag‘ (agyagot). *Avvål széltük régen az agyagot.*

szél ~ (szelet) fn. ‚levegő‘. *Úty félhúzom és lenyomom, akkór kijöm belőlle a szél. Mikor a szelet kinyom-
tug bellöle, kézzel kifúrjuk.*

széles ~ mn. ‚breit‘. *Ha igen széles a lábás, a pálcával vesszük le.*

szelő ~ fn. ‚félhold alakúra meg-
görbített, két végén fafogantyúval
ellátott, élesre köszörült vaslemez‘
[60. kép]. *Csak kisebb városogba
hasznájják már a szelőket. D, Z.:
szelő.*

60. kép. Szelő.

szétdobja magát *széddobja ma-
gát* ts. i. ‚szétrobban, szétpukkan‘.
*Szétmegy az edény, dobja szét
magát.*

széthasad ~ tn. i. ‚kettétörik‘.
Ha hirtelen izzik, széthasad.

szétmegy ~ tn. i. ‚szétrobban,
szétpukkan, széttörik. *A vörös-
agyagból nem lehet semit sem csinálni,
asz szétment, az érdéji agyag
meg mind elhasadt.*

szétpattan ~ tn. i. ‚pattanva
szétválík‘. *Késhegyvel mekfej-
sítődik és szétpattan, szétválík.*

szétválaszt ~ ts. i. ‚trennen‘.
Összeragad, de szét lehet választani.

szétválík ~ tn. i. ‚sich trennen‘.
*Késhegyvel mekfej-sítődik és szé-
tpattan, szétválík.*

szíj *sziju* fn. ‚treibriemen‘. *Ezen
a kerékem fut a sziju.*

szikkad ~ tn. i. ‚nedvességéből
kiszárad‘. *Festékkél csak félszik-
kattan lehet önteni, zománcál mikor
egészen száraz. Mikór keszt szik-
kadni, a fehéragyag mekszürkül.*

szín *szin* fn. ‚az udvaron vagy
kertben fából összerótt egyszerű
épület, melyben a katlant helyezik
el‘. *Vótak hējek, ahól bem vót a
konyhába, régebben szimbe vót, ré-
gebben a fedelét kinyitották, félment
a lang a cserepek között.*

szín ~ (-t, -ek, -e) fn. ‚farbe‘
*Ha magára önytyük a színeket, nem
aggya ki a színeket, azér kell az
alapja fehér legyen, azon lehet min-
demféle színt kihozni. Esz ha sokat
ál, kisoványodik, a színt veszti.*

színes ~ mn. ‚farbig‘. *Színezs
zománcál lesz leöntve.*

szipóka ~ fn. ‚a kanta vagy
korsó fülén levő kis kidudorodás
(csecs), melyen keresztül a vizet az
edényből kiszívják. L. a 43. és 68.
képet.

szita ~ fn. ‚sieb‘ *Szitával szűr-
jük meg a mázat mek festéket.*

szorít *szorit* ts. i. ‚nyom‘. *Ami
nagyobb oszt kél szoritani, hogy
vegyüljön.*

szúr ~ ts. i. ‚stechen‘. *Mind ér-
zik, ami szúr.*

szűk ~ mn. ‚eng, schmal‘. *A
nyak ojan szűk, hogy az új nem tér
bele, sem a kéz.*

szürkül *szürkül* tn. i. szürke-
színű lesz‘. *Mikór szürkülni kezd
mek kél földítani, mer a nap észija
magához.*

szűrő *szürü* fn. 1. ‚lábás forma
cserepedény főtt tészta megszűr-
sére‘. [47. kép]. *Marat ki mék hat
szürü. 2. ‚vizeskorsók nyakába ké-
szített, kilyuggalt agyaglapocska‘,
3. ‚festékszűrő‘ [36—37. kép]*

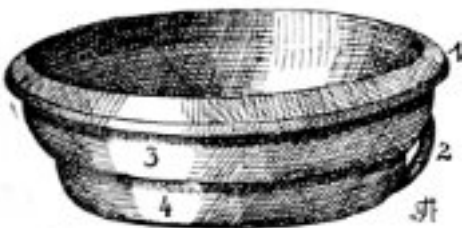
T.

tál ~ fn. ‚schüssel‘. *Nem tapat hozzája, ha nincsen jól megőrölve, mind leülededik a tálnak a fenekére. Tálakat, tánygyérokot szoktunk preckèlni a rázóvól* [61. kép]. Részei: 1. *ajak*, 2. *fül* ~ *fil*, 3. *fenékszeg*, 4. *ódál*.

61. kép. Tál.

talluszár ~ fn. ‚a szaru végébe dugott kis tollcső, melyen keresztül kifolyik a festék‘. L. 59. képet.

62. kép. Tányér.

tányér ~, *tányyer*, *tánygyér* (-t, (-ok) fn. ‚teller‘. *Tálakat, tánygyérokot szoktunk preckèlni a rázóvól*. [62. kép]. Részei: 1. *ajak*, 2. *fül* ~ *fil*, 3. *ódál*, 4. *tusa*.

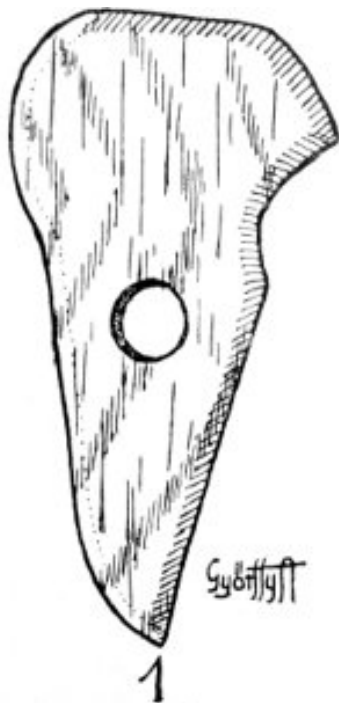
tányérfakés *tányyerfakés*, *tánygyérfakés*, fn. egyik sarkán lekerekített fakés, mellyel a tányér oldalát domborítják [63. kép]. 1. *fenékszegvágó*. — **Z.:** *tányérfakés*.

tapad ~ tn. i. ‚ragad‘. *Ha a fül lágyabb, a test meg van szikkadva, nem tapad*.

tapat ~ ts. i. ‚tapos, lábbal gyúr‘. *Sokat tapattak rájta, ha az áru megvóna. Így is, mikòr tapatom, ojam mind a tészta*.

tapatás ~ fn. ‚lábbal való gyúrás‘. *A tapatásba gyòrsan eláll az embèr*.

tapató ~ fn. ‚az agyagot lábbal gyúró személy‘.

63. kép. Tányérfakés.

tapatódeszka *tapatódècka* fn. körülbelül 2 méter hosszú bükkfadeszka, melyen az agyagot tapossák‘.

tapatódik ~ tn. i. ‚lábbal meggyúratik‘. *Addik tapatódik, míg ojam puha lesz, mind a tészta, hocs csattog az embèr sárka*.

tapos ~ ts. i. ‚lábbal gyúr‘. *Mind ity kereken tapossuk*.

tartós *tártós* mn. ‚sokáig tartó‘. *Össze vam vegyitve homokkál, hoty tártós legyen*.

tégla ~ (-ák) fn. ‚ziegel‘. *Csak rendes téglávól rakjuk*.

téglagyári agyag ~ fn. ‚a Téglagyárnál bányászott, ma is használt agyagfajta‘.

tepsi ~ fn. ,alacsonyfalú cserépedény' [64. kép].

tér ~ tn. i. ,fér'. *Hogy mentül több mennyen, mentül töp térjen.*

test ~ fn. ,az edény maga, fülek nélkül'. *Ha a fül lágyabb, a test meg van szikkadva, nem tapad.*

64. kép. Tepsi.

tető ~ fn. 1. ,dach'. 2. valaminek a felső része'. *Az āja hājcsa azér kell az āja nagyob legyem mint a teteje.*

tészta ~ fn. ,teig'. *Addik tapatódik, míg ojam puha lesz, mind a tészta, hocs csattog az embèr sārka.*

tiszta ~ mn. ,csupa'. *Nem mázas, csak tiszta paraszt. Esz csak tiszta főcs, csak meg van száradva.*

toll ~ fn. ,tollszár' (a toll alsó, üreges része, melyet a szaru végébe dugnak).

tömött ~ mn. ,sűrű'. *Esz muszāj így lefedni, hogy ne fusson a lang, mentől tömöttebb, annál jobb.*

tönk ~ (-öt, -ök) fn. ,15—20 kilós, megőrölt agyagdarab'. *Kissep tönkögebe fèlcsomózzuk, hoty könnyeb legyem fèldòlgozni.* — **D.:** rönkő.

tönkagyag ~ fn. ,15—20 kilós megőrölt agyagdarab'.

török ~ tn. i. ,brechen'. *Fehériteni, száritani, mázólni, megin száritani, rakni, hogy ne törjöm, menynyi bāj vam velle! Lassam ment, ne mőtört az edény, utójabra mentek lóval is.*

törő ~ (-je) fn. ,stössel'. *Régem famozsarak vótak, ez a törője.*

tusa ~ fn. ,a tányérnak a has alatti vastagabb része'. L. a 62. képet.

tűz tűz (-et, -ek) fn. ,feuer'. *Ot nem égnek ojan tüzek, mint ennè.*

tűzálló tűzálló mn. ,feuerfest'.

tüzelődik ~ tn. i. ,fülik' (kemence). *Ha hirtelen tüzelődik, èlpállik.*

tüzelőfa ~ fn. ,vékony keményfahasábok'.

tüzelőlyuk tüzelőlyuk fn. ,a tűzszekrény első része'.

tüzelőszáj ~ fn. ,a tüzelőlyuk nyílása'. L. a 14. képet.

tüzelőszekrény ~ fn. ,az égetőkatlan feneke alatt elnyúló két nagyobb üreg, melyekben égetéskor tüzelnek'.

tűzjárás tűzjárás fn. ,kerekkatlanban a katlan alján körbefutó csatorna'. — **D.:** tűzjárás.

tűzszekrény tűzszekrény fn. ,az égetőkatlan (visszacsapólagú) feneke alatt elnyúló két nagyobb üreg, melyekben égetéskor tüzelnek.

U.

ujjbegy újbegy (ujjabegye) fn. az *ujjabegye heje*.
,fingenspitze'. *Mikor begyegèl, láccik*

Ü.

üres ~ mn. ,leer'. *Hogy ne égjen a nagy üressen, hogy mentül több mehessen.*

üszök ~ fn. ,megszenesedett, füsttölgő fadarab'. *Ha èty kis üszök marad benn, a füst mim beleevődik a mázba.*

V.

vág ~ ts. i. ,hasít'. *Ha csak néhány csepp eset rá, vákta ketté.*

vágás ~ fn. ,a perselyen található nyílás, ahol a pénzt beteszik' L. az 54. képet.

váll ~ (-a) fn. ,fazekaknak, csuproknak, kantáknak a has fölötti, a nyak illetve a száj felé összeszűkülő része'. L. a 30., 31., 39., 40., 43., 56., 68. képet.

vám ~ fn. ,helypénz'.

vasállású fazék *vasállású fazék* fn. ,egyenessoldalú, a bádogedényhez hasonlóalakú fazék' [29. kép].

vásár ~ fn. ,markt'. *Mi vásárba nem járunk, csak a nyilt pijacon.*

vashamu ~ fn. ,vasoxid'.

vastag ~ mn. ,dick'. *Ha túl vastagom van öntve, megölvad és lefojik a másakra. A nyak vastag, alul meg vékony, menyen lefele.*

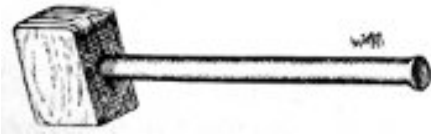
váza *váza* (-ák) fn. ,vase'. *Anná mind ijem vázák vagynak. Ezeket a vázakat először úgyizs zsenélni kell.*

vegyít *vegyit* ts. i. ,összekever'. *Esz homokkál vam vegyítve, homokos. Ha vagynak lágyak, kemények, vegyíteni kell.*

vegyitődik *vegyitődik* tn. i. ,keveredik'. *Kövév agyak sovány agyaggál vegyitődik.*

vegyül *vegyül* tn. i. ,keveredik'. *Vegyül az agyag, a szél menyen ki belölle. Ami nagyobb, aszt kél szoritani nagyon, hogy vegyüljön.*

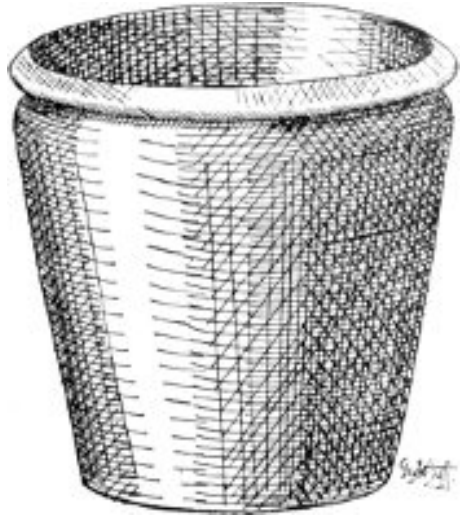
vékony ~ mn. ,dünn'. *Ez nem eret jól meg, vékom mázzál leöntődött és mos kiégettyük.*

65. kép. Verő.

verő ~ fn. ,fakalapács' (az agyag finomítására használják [65. kép]. — **Z.:** *furkó.*

verődeszka *verődëcka* fn. ,deszka-darab, melyre az agyagot verik fel'.

66. kép. Virágcserep.

vevő ~ fn. ,vásárló személy'. *Reszelővél mind lesúrójuk, ha mekfogja a vevő, élvágja a kezét, és mi sen tudung dolgozni velle.*

67. kép. Virágcserep.

virágcserep *virákcserep* fn. ,blumentopf' [66—67. kép.]

virágváza *vrágváza*. fn. ,blumen-
vase’.

visszadob ~ ts. i. ,zurückwerfen’.
*Eszt visszadobjuk a másik agyagba,
akkor megázik, és újra fél lehed
dölgözni.*

víz ~ (vizet) fn. ,wasser’.
*A kajántóji agyag nem bírta a vizet, e
meg bírja.*

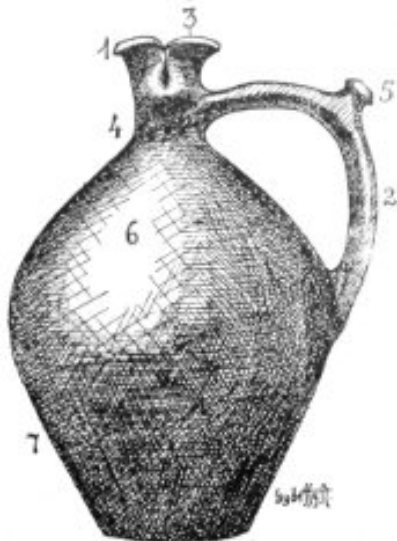
vizes ~ mn. ,nedves’.
Másoccor még melágyul, ojam vizes.

vizeskanta ~ fn. ,víz tartására
szolgáló, szűknyakú, mázas agyag-
edény’.
*Vizeskanta, váza, direkt ő
maga kél hogy égjen [43. kép]. L.
kanta.*

vizeskorsó *vizeskorsó* fn. ,víz tar-
tására szolgáló, igen szűknyakú, a
nyakában szűrővel ellátott, mázolat-
lan agyagedény’.
*Vizeskorsó, az má-
zolatlan jó, csak felül rá lesz csepek-
tetve, hogy cifráb legyen [68. kép].
Részei: 1. ajak, 2. fül ~ fil, 3. száj,
4. nyak, 5. csics ~ csëcs, 6. váll ~
óddál, 7. has. — D.: csicseskorsó.*

vizeslábás *vizeslábás* fn. ,a ko-
rongasztalon levő cseréplábás, mely-
ben a korongozáshoz szükséges vizet
tartják’.

vizestál ~ fn. ,a korongasztalon
levő cseréptál, melyben a korongo-
záshoz szükséges vizet tartják.

68. kép. Vizeskorsó.

vörösgyag ~ fn. ,vörösszínű,
nagy homoktartalmú, ma már nem
használt agyagfajta’.
*A vörösgyag-
ból nem lehet semmit sem csinálni,
asz szétment, az érdéji agyag meg
mind élhasatt.*

Z.

zománc ~ (-ot) fn. ,máz’.
*Zománcal főggyuk mek, ha mekhasad,
úgy mekfogja mind a cin. Festékkél
csak félszikattan lehet önteni, zo-
máncal mikor egészen száráz.*

zománcoz ~ ts. i. ,mázzal leönt,
bevon’.
Küvül mi nem zománcozzuk.

zománcozás ~ fn. ,az edénynek
mázzal való bevonása’.

zöld *zöld* mn. ,grün’.
*Szépem mek-
porozzuk, a hamut lefujjuk róla, éz
zöld mázzal leönytyük. 2. fn. ,zöld
máz’.
*Megönytyük és zóddél megráz-
zuk úgy is marad meg, azér ojam
pettyegetett.**

zöldcsupor *zöccsupör* fn. ,zöld-
színűre mázolt, kisebbfajta agyag-
bögre’.
[56. kép]. *Ezek min zöcs
csuprok.*

zöldmáz *zöldmáz* fn. ,zöldszínű
festékkal megfestett máz’.
— Z.:
zöldmáz.

zöldzománc *zöldzománc* fn. ,zöld-
színű máz’.

zörgő *zörgő* fn. ,égetés előtt ha-
muban meghengergetett agyaggolyó,
melyet a vizeskorsóba tesznek’
— D.: *zörgő.*

Zs.

zsengél ~ ts. i. „először éget”. Èl sodiknál mázójjuk. Az a zsenfélés, sôbe zsenfélík, másoccòr mázasan a másodík a mázasegetés. égetík, annál szebb az áru. Ezeket a **zsenfélés** ~ mn. „rosszul kiégett”. vázákat először ugyízs zsenfélíni kell. A két èlső sor, azs zsenfélés.

zsenfélés ~ fn. „első égetés”. Èlső **zsiros** ~ mn. „kövér”. Ezek a zsiros agyagok min síma agyag.

Imre Samu